

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja časopisno-zalozniško podjetje "ZDL" ...

Volimo kandidate, ki bodo lahko največ prispevali k uspešnemu delu nove ljudske skupščine (Tito)

Tako temeljitih volilnih priprav po vojni še nismo imeli. Milijoni volivcev v vsej naši državi so na volilnih sestankih, zborovanjih, predavanjih in v razgovorih s kandidati za zvezno in republiške skupščine pretresli našo politiko, tako notranjo kot zunanjo in povedali o vsem svojem mnenju.

Vsi ti sestanki in razgovori so pokazali neomajno vero našega delovnega človeka v naše politično in državno vodstvo, vero, ki ne sloni na slepi, zaostali pokorščini, temveč na visoki socialistični zavesti, tej gonilni sili našega razvoja in naših zmag. Milijoni so ponovno manifestirali za bratstvo in enotnost naših narodov, milijoni so ponovno odobrili politiko naše izgradnje, milijoni so izrazili svoje neomajno zaupanje v našo armado, milijoni so ponovno soglasno potrdili smer naše zunanje politike.

V dnevih, ki so sledili 8. oktobru smo se ponovno lahko prepričali, kako pravilna je naša dosedanja zunanja politika. Dokazali smo ponovno, kako velik je lahko vpliv majhne, toda enotne države, socialistične države, katere politika je vedno dosledna, iskrena in poštena. Samo ta dejstva so omogočila Titu njegov zgodovinski »J'accuse« v letu 1948, ko smo doživeli brutalni napad azijske birokracije, samo to je lahko omogočilo uspešen NIKOLI v letu 1953, ko je zahodni hotel nesramno trgovati za našo zemljo in našo krvjo.

Nekateri politiki na zahodu so hoteli ponovno dokazati svojo politično omejenost. Cudi nas, kako morejo ti politiki — razen seveda gospodje v palači Chigi v Rimu — spravljati volitve 22. oktobra v zvezo z reševanjem tržaškega vprašanja. Po njihovem mnenju namreč, je bilo taktično nepravilno, da se je diktat od 8. oktobra objavil pred našimi volitvami, ko je — tako so modrovali — jugoslovanska vlada vezana zaradi volilne »demagogije« in ne bo javno mogla pristati na njihove nesramne zahteve.

Mi ne postavljamo vprašanja Trsta kot volilno parolo. Naše ljudstvo bo 22. novembra glasovalo in s svojimi glavi potrdilo celotno dosedanja politiko naše države. Milijoni, ki danes stopajo na volišča, stopajo z zavestjo, da se omo še nadalje borili:

- ZA UTRJEVANJE KOMUNE, ZA SAMOUPRAVLJANJE LJUDSTVA, ZA IZGRADNJO SOCIALIZMA V OKVIRU BRATSTVA IN ENOTNOSTI VSEH NASIH NARODOV, ZA JACANJE IN UTRJEVANJE NASE LJUDSKE ARMADE, ZA SVETLO BODOČEST, PROTI ZAOŠTALOSTI IN MRACNJASTVU, ZA PRIJATELJSTVO MED NARODI IN PROTI VOJNI, ZA MIR IN PROTI VSEM OBLIKAM IMPERIALIZMA, ZA ELEKTRIFIKACIJO IN INDUSTRIALIZACIJO NASE DEZELE, ZA SOCIALISTIČNE ODNOSE MED LJUDMI IN NARODI.

Naše ljudstvo bo danes glasovalo proti vsem diktatom, posebno pa še proti sramotnemu aktu od 8. oktobra, trdno prepričano, da bo naša odločnost in borba za naše pravice po 22. novembru samo še narasla.

Tega se zavedajo vsi naši ljudje, tega se zavedajo danes vsi naši prijatelji po vsem svetu, tega naj se zavedajo tudi vsi tisti, ki so do danes mislili drugače.

Danes je naš praznik. Besede Ivana Cankarja so našle svojo dokončno formulacijo: »Narod si piše sodbo sam!« RUDI JANHUBA.

Volitve naj bodo manifestacija naše politične enotnosti in dokaz vse večje aktivnosti in odločnosti, da naši delovni ljudje še bolj koristno posegajo v vse družbeno življenje ter da vsakdo po svojih močeh in sposobnostih iz dneva v dan dela, sodeluje in pomaga pri graditvi našega lepšega jutrišnjega življenja! (M. Marinko)

Praznično razpoloženje po vsej državi

Beograd, 21. novembra. — Iz vseh krajev države poročajo, da je glede na jutrišnje volitve v zvezno in republiške skupščine zavladalo povsod praznično razpoloženje. Ljudje so povsod izobesili zastave, volišča so pripravljena in okrašena. Z večerajšnjimi volilnimi zborovanji in sestanki je bila končana ena najbolj intenzivnih političnih kampanj v državi.

Beograjanci bodo jutri šli tretjič po vojni voliti svoje poslance v zvezno in republiško skupščino. Kakor vedno ob pomembnih dnevih, je Beograd tudi zdaj slavno okrašen z zastavami in cvetjem. Zlasti veličastno sliko nudijo Terazije, ki so vse v zastavah. Vsa gesla so zajeta v štirih besedah: »Vse za zmago socializma.« V VII. volilnem okraju kandidira Josip Broz Tito, v VI. Aleksander Ranković, v V. Vladislav Ribnikar, v IV. Veljko Vlahović, v III. Djurica Jokić, v II. Vladimir Simić in v I. volilnem okraju Moša Pijade.

V beograjske volilne imenike je vpisanih 359.109 volivcev, med katerimi je 176.607 moških in 182.502 ženi.

Zanimanje za volitev je zlasti veliko in onih okrajev, kjer so postavili po več kandidatur. Tako poročajo iz Hrvaške, da so tamkaj v 26 okrajev postavili za republiški zbor po dva kandidata, v petih okrajev pa po tri kandidata. Skupno je bilo za republiški zbor hrvaškega sabora predlaganih 479 kandidatur, od tega 13, ki so jih predlagale skupine državljanov. Izvoljenih bo od tega števila 156 poslancev. Za zvezni zbor ljudske skupščine je bilo na Hrvaškem potrjenih 76 kandidatur, voljli pa bodo 65 poslancev. Ze od večeraj se v mestih, okrajev in vaseh na Hrvaškem pripravljajo, da bi čim bolj slavno opravili jutrišnje volitve. Zagreb, Karlovac, Osijek, Sisak in druga mesta ter kraji so okrašeni z zastavami in z zelenjem. Prav tako so urejena tudi volišča, ki jih je na Hrvaškem okoli 9500.

Ko zadnjem popisu je v Hrvaški okoli 2.580.000 volivcev ter jih je 133.000 več kakor pa leta 1950. Pred prvo svetovno vojno je imela Hrvaška s svojimi 2 in pol milijona prebivalci zaradi tako imenovanega davčnega cenzusa samo 50.000 volivcev.

V vseh krajih Istre, Gorskega Kotara in Hrvaškega Primorja ne pomnijo, da bi bilo kdaj toliko zanimanje za volitve, kakor tokrat. Tem volitvam pripisujejo ljudje posebno važnost ne samo zato, ker volijo svoje najboljši zastopnike v parlament, temveč

Veleposlanik FLRJ pri predsedniku francoske vlade

PARIZ, 21. nov. (AFP). — Predsednik francoske vlade Joseph Laniel je danes sprejel veleposlanika FLRJ v Parizu Srdjana Prico.

Maurice Thorez bolan

PARIZ 21. nov. (Tanjug). — Davišnji pariški časopisi poročajo, da je Maurice Thorez spet hudo zbolel. Pred dvema tednoma je odpotoval v Mougins na Azurni obali. Vodstvo kominformovske KP Francije ni teh vesti niti potrdilo niti zanikalo.

tudi zato, ker hočejo pri tej manifestaciji pokazati enotnost, odločnost in solidarnost s stališčem naše vlade glede ureditve tržaškega problema. Tudi v vseh 16 okrajev Dalmacije so bile končane poslednje priprave za jutrišnje volitve. Vsa volišča so v vseh okrajev okrašena. Split sam pa je že v zelenju in zastavah. Jutri bo ljudstvo Dalmacije izbralo izmed 49 kandidatov 42 ljudskih poslancev.

Tudi v Bosni in Hercegovini je že vse pripravljeno za jutrišnje volitve. Določeni je 6 središč v bivših okrožnih krajih za obveščanje republiške volilne komisije o poteku volitev. V vseh volilnih organih pa bo v Bosni in Hercegovini zaposlenih nad 100.000 ljudi.

Iz Crne gore poročajo, da je povsod zavladalo praznično volilno razpoloženje. Titograd, kjer je še polno stavbnih odrov, je okrašen z zastavami, zelenjem in slikami volilnih ljudi. Jutri bo 230.000 volivcev v Crni gori izrazilo svojo pripravljenost za nadaljnjo graditev socializma v naši državi. V Crni gori bodo voljli 7 poslancev za zvezni zbor in 70 za republiški zbor. V nekaterih okrajev so bile potrjene po dve, v enem pa celo štiri kandidature za republiški zbor. Skupno je bilo za republiški zbor potrjenih 90 kandidatur.

Republiška volilna komisija Makedonije je določila Bitolj, Gostivar, Stip in Skopje kot središče za zbiranje volilnega materiala pri jutrišnjih volitvah poslancev za zvezni zbor in republiški zbor Ljudske skupščine. Volilno gradivo bodo sprejemali v teh mestih člani republiške volilne komisije ter ga takoj dostavljale zvezni volilni komisiji.

Tudi vsa Slovenija je v prazničnem razpoloženju. V Ljubljani in vseh drugih krajih so izobešene zastave, v izložbah pa razstavljene slike predsednika republike Tita in drugih naših voditeljev. Zlasti slavnostno je razpoloženje v Slovenskem Primorju in Soški dolini, kjer je vsak tudi najbolj oddaljen kraj okrašen z

zastavami, s slikami naših voditeljev, s cvetjem in zelenjem. Zanimanje za volitve je v vseh krajih Slovenije izredno veliko.

Televizijski prenos volitev v Ameriki

BEOGRAD, 21. nov. — Televizijska postaja MBC iz New Yorka je zaprosila beograjski centralni studio filmskih novosti, naj ji odstopi za njen televizijski program, ki ga bo oddajala ob volitvah v Jugoslaviji, nekaj žurnalov. Centralni studio je poslal z letalom material s predvolilnih zborovanj v Banji Lukci, Sarajevu in Murski Soboti ter žurnal o prebegih italijanskih vojakov v našo državo.

Svečan sprejem na Dan republike bo letos v Sarajevu

BEOGRAD, 21. nov. Kot se je zvedelo v Beogradu, bo letos svečan sprejem na Dan republike v Sarajevu. Diplomatski predstavniki v Beogradu, ki so povabljeni na sprejem, bodo te dni odpotovali v Sarajevu.

Imenovana je komisija za verska vprašanja LRS

Izvršni svet Ljudske skupščine Slovenije je imenoval novo komisijo za verska vprašanja. Za predsednika je bil imenovan Franc Kimovec - Ziga, član izvršnega sveta LRS, za člani pa: prof. Jože Lampret, Matija Maležič, Karel Mejak, Bogomir Peršič, Sergej Vošnjak in Franjo Turk. Sekretar komisije je ostal dosedanji sekretar Franc Sladič.

Čestitka predsednika Tita predsedniku Libanonske republike

BEOGRAD, 21. nov. Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal danes predsedniku republike Libanon g. Camillu Cahomounu iskrene čestitke in želje za narodni praznik Libanona.

Načrti obrambe proti vsaki napadalnosti

Odgovori vodje grške vojaške delegacije na vprašanja novinarjev — Radiogram grške vojaške delegacije jugoslovanskemu štabu

Beograd, 21. nov. (Tanjug). — Danes dopolne ob 10.30 je odpotovala grška vojaška delegacija, ki je z načelnikom operativnega oddelka generalnega štaba narodne obrambe Grčije generalim majorjem Teodosijom Papatanasjadisom sodelovala pri trojnih vojaških razgovorih v Beogradu.

Na zemunskem letališču so se od grške vojaške delegacije poslovili namestnik načelnika generalštaba JLA generalni podpolkovnik Ljubo Vučković, vodja jugoslovanske delegacije na trojnih razgovorih generalni podpolkovnik Božo Božović s članji delegacije, zastopnik poveljstva beograjske vojaške oblasti generalni major Zarko Zgonjanin, jugoslovanski vojaški odposlanec v Atenah polkovnik Radovan Vojvodić in načelnik oddelka za zvezo državnega sekretariata za narodno obrambo podpolkovnik Ranko Pavela.

V imenu državnega sekretariata za zunanje zadeve je bil navzoč pooblaščen minister Viktor Repić. Prišli pa so tudi grški veleposlanik v Beogradu g. Spiros Kapetanides z vojaškim odposlanecem brigadnim generalom Epaminondasom Vretsom in drugi člani grškega veleposlanstva.

Vodja grške delegacije generalni major Papatanasjadis je na letališču odgovoril novinarjem na naslednja vprašanja:

Vprašanje: Ste, gospod general, zadovoljni z uspehom vojaških razgovorov v Beogradu, in ali so ti razgovori opravičili vaše pričakovanje?

Odgovor: Grška vojaška delegacija je zelo zadovoljna z uspehom vojaških razgovorov v Beogradu. Razgovori so izpolnili vse naše pričakovanje. Program in načrt, ki smo si ga postavili, je v celoti dosežen.

Vprašanje: Kako ocenjujete pomen teh razgovorov in kako se bodo po vašem mnenju odrazili na varnosti Balkana?

Odgovor: Pomen teh razgovorov za vse tri balkanske države je neprecenljivo važen. Bistveno bodo prispevali za utrditev mira in varnosti na Balkanu ter na svetu sploh.

Vprašanje: Bi nam mogli povedati kaj natančnejšega, v čem so v glavnem uspehi vojaških razgovorov in kakšne vrste so medsebojne vojaške obveznosti?

Odgovor: O vsebinski razgovor in doseženih uspehih ne bi mogli povedati nič določnejšega. Značaj razgovorov in sprejeti sklepi pa so popolnoma obrambne narave. Njegov namen je, zagotoviti mir in neodvisnost naših držav ter omogočiti skupno ukrepanje, da se zatre vsak morebitni napad na naše države. Na tem področju smo dosežali to, da tvorimo enotno telo s koordiniranimi obrambnimi načrti proti vsaki napadalnosti.

Vprašanje: Ali so v bližnji prihodnosti verjetni neki novi koraki za nadaljnji razvoj vojaškega sodelovanja balkanskih držav in kako si zamišljate nadaljnji razvoj tega sodelovanja?

Odgovor: V načrtu imamo nadaljnjo razširitev in poglobitev trojnega vojaškega sodelovanja. Glede oblik in načina razvoja tega sodelovanja sodim, da smo na dosednji skupni poti minili vse klance in nas čaka sedaj samo ravna pot.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Francoski književnik Villard obiše Jugoslavijo

PARIZ, 21. nov. (Tanjug). Znan francoski književnik Paul Villard, ki je izstopil iz francoskega združenja književnikov po zadevi Slanskega, bo prišel na povabilo francoskega veleposlanstva v Beograd. Iz Pariza bo prispel jutri zvečer. V Jugoslaviji bo imel g. Villard predavanja v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani o francoskem romanu.

Prav nič ne potrebujemo takih ljudskih poslancev, ki bi svojo odgovornost volivcem tolmačili tako, da je njihova glavna vloga vršiti intervencije v osebno korist tega ali onega posameznega njihovega volivca. Tak način iskanja popularnosti spada v kategorijo korupcije. Take vrste poslanec nikakor ne spada v socialistično ljudsko skupščino. Ljudje, ki bi se pečali s takimi stvarmi, bi se spremenili v demagoške politikante in karieriste, ki bi dejansko goljufali svoje volivce in ne bi bili vredni zaupanja delovnih ljudi. Naloga ljudskega poslanca je skrbeti za skupne interese družbe, biti dosledno nepristranski in vsakem oziru, delati na skupnem blagru VSEH DELOVNIH LJUDI in seveda predvsem tudi na skupnih potrebah kraja in ljudstva, ki ga on predstavlja v Ljudski skupščini. Socialistična demokracija ne trpi »kortesov« starih kova. Osebnostne probleme tega ali onega državljanja lahko ljudski poslanec postavlja samo takrat, kadar to ni samo stvar osebne koristi tega ali onega človeka, ampak stvar državljanjskih pravic sploh, z drugimi besedami, kadar je to hkrati skupni interes. Če bodo poslanci tako vršili svojo dolžnost, potem pred naše bodoče državne organe ne bodo prinašali kopice osebnih intervencij. To so plačani politikanti delali v stari Jugoslaviji v korist bogatašev in svojih podrepanov, medtem ko so pravo državno upravo prepuščali kapitalistom, policajem in škofom. Naši pravi ljudski poslanci pa bodo prihajali s predlogi, kritikami in iniciativami, ki jih bodo nanje prinašali delovni ljudje in ki bodo zares služile splošnemu napredku naše socialistične skupnosti. Ljudski poslanec mora biti torej aktiven družbeni delavec, uslužbenec svojega ljudstva za upravljanje njegovih skupnih interesov in skupne družbene imovine. Biti mora daleč od demagogije in karierizma, od volilnih laži in lažnega prikazovanja ali zamazovanja teh ali onih težav v našem družbenem življenju. On mora delovnim ljudem povedati vso resnico, prijetno in neprijetno. Mora se čutiti odgovornega samo pozitivnim socialističnim stremljenjem našega delovnega ljudstva, svojemu socialističnemu prepričanju in svoji pošteni vesti. Če bomo imeli take ljudske poslance, potem bomo imeli dobro neposredno zvezo med ljudskimi skupščinami ter ljudskimi odbori in delovnimi množicami; potem se bodo v Ljudski skupščini hitro odkrivala napake in slabosti, ki se pojavljajo na terenu, in se bodo tudi hitro popravljale; tedaj bosta poslanec in naša Ljudska skupščina — zvezna kakor republiška — zares odigrali svojo pravo vodilno vlogo in naša socialistična Jugoslavija bo s tako skupščino in s tovaršem Titom na čelu v dobrih delovnih in sposobnih rokah.

EDVARD KARDELJ

V Trbovljah se pripravljajo na proslavo 29. novembra

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« bo v centru Trbovelj pripravilo na predvečer praznika Gorbčeve »Partizanske kantate« s sodelovanjem pevskega zbora »Zarje«, »Slavčkov« in delavske godbe na pihal. Pred začetkom bo slavnostni govor. V zgornjih Trbovljah bo društvo »Svoboda« priredilo celovečerni pevski koncert. Ob tej priložnosti bo prvič nastopil pevski zbor »Svoboda II.« Na dan Dneva republike pa bo zvečer v Domu »Svoboda II.« kincopredstava pri pogrnjenih mizah. Ze 28. novembra zvečer bodo proslave še v Domu »Svoboda« Zasavje, kjer bo med drugim nastopil tamburaški zbor društva. Podobne proslave pripravljajo še na

Doberni, v Hrastniku in v Račevah, kjer bodo sodelovale vse sekcije »Svobode«. Na Trbovljah pa bodo ta dan lepo proslavili z otvoritvijo začrtnega doma in odkritja spominske plošče padlim borcem v narodnoosvobodilni borbi. Tudi športniki ne bodo držali križem rok, temveč bodo proslavili praznik republike s tekmovalnim nogometnim mečev. Sodelovalci bodo nogometiški iz Zagorja, Hrastnika in Trbovelj in tekmovali za pokal okrajnega odbora Zveze borcev. Zelo bogat in pester spored pa pripravljajo za proslavo tudi »Svoboda« Toplice, »Svoboda« v Zagorju in »Svoboda« Loke-Kisovec. S. S.

Za ureditev zdravstvene službe v koprskem okraju

V letih po osvoboditvi je morala ljudska oblast vložiti mnogo truda in sredstev, da je uredila zdravstveno službo v koprskem okraju do tiste stopnje, v kateri se dares nahaja. Danes je uredjen trinajst ambulant in so od štiri dnevne, osem je enkrat tedenskih ena pa je otroška. Nadalje je koprski okraj pridobil tri protituberkulozne dispanserje, osem otroških posvetovalnic, posvetovalnico za noseče žene, 8 zobnih ambulant ter interno, infekcijsko, otroško, kirurško bolnišnico in porodniški oddelk. V teh zdravstvenih ustanovah dela 11 zdravnikov specialstov.

Tudi letos so dosegli v koprskem okraju nove uspehe za zdravstvenem polju. V kratkem bodo končana dela za ureditev porodniškega oddelka koprške bolnišnice. V to preureditev je Svet za zdravstvo pri MLO Koper investiral tri milijone dinarjev. Poleg tega bodo v Koprskem letos začeli graditi zov protituberkulozni dispanser. V ankaranskem zdravilišču so pred kratkim dobili nov rentgenski aparat. V Sečevljah pripravljajo novo splošno, v Piranu pa zoben ambulanto. Po vseh večjih krajih pa nameravajo odpreti posvetovalnice za matere. V kratkem bo zdravstveni dom v Koprskem prevzel v upravo in osredotožil okulistično, dermatološko, otorinolško, neurološko in stomatološko specialistično službo.

Razvoj in napredek zdravstvene zaštite v koprskem okraju se odraža tudi v stalnem padanju umrljivosti prebivalstva, zlasti dojenčkov. Leta 1950 je umrlo od 1000 dojenčkov 47, lani pa samo še 13. Predvojna umrljivost otrok pa je bila še znatno večja.

Okrajni ljudski odbor je vnesel v letošnji proračun za brezplačno zdravljenje nekaterih bolezni, zlasti pa brezplačno zdravniško pomoč pri porodih in zdravljenju otrok do treh let starosti nad 20 milijonov dinarjev. E. K.

Razstava živine v Bujah

Koper, 20. nov. V Bujah bo 24. novembra velik živinski sejem in hkrati tudi prva razstava živine, ki jo organizira poljedelska postaja. Na razstavo bodo pripeljali zadržani v drugi kmetije iz bujskega okraja svojo najboljšo živino. Razstavljeni živali bo ocenila posebna strokovna komisija in razdelila med razstavljalce najlepše živine 40 nagrad, za katere je OLO v Bujah prispeval 230.000 dinarjev.

Kulturni dom v Izoli

Koper, 20. nov. V počastitev 10. obletnice zasedanja AVNOJ v Jajcu bodo v Ceterali v Izoli odprli nov kulturni dom. Ob tej priliki bo v novem domu tudi slavnostna akademija. Obinski ljudski odbor v Izoli je investiral za zgraditev doma 1,5 milijona dinarjev, vaščani pa so prispevali prostovoljno delo v vrednosti okoli 4 milijone dinarjev.

Konferenca zastopnikov tovarn vagonov

BEOGRAD, 21. nov. Danes je bila v Beogradu konferenca direktorjev tovarn vagonov iz Kruševca, Smederevske Palanke, Rankovčevega in Slavonškega Broda, na kateri so razpravljali o dobavi vagonov Turčiji. Te štiri tovarne so nedavno sklenile s Turčijo pogodbo o dobavi 1500 vagonov v vrednosti skoraj 7 milijonov dolarjev. Poleg navadnih tovornih in potniških vagonov so naše tovarne izdelale tudi vagono 28 ton nosilnosti, ki so edinstvenega tipa v Evropi. Znane in renomirane evropske tovarne so doslej izdelovale edino prototipe teh vagonov, dočim je našim tovarnam uspelo preiti na serijsko proizvodnjo teh vagonov. Naše tovarne so imele na licitaciji v Turčiji težko stališče, ko so se morje boriti z znanimi tovarnimi vagoni iz Francije, Nemčije in Avstrije. Kljub njihovi ogromni konkurenci in kartelu so naše tovarne dale ponudbo 4250 dolarjev za vagon namesto 5500 dolarjev, kolikor je znašala ponudba drugih evropskih tovarn. Združene tovarne Francije, Nemčije in Avstrije so ponudile našim tovarnam 200.000 dolarjev, če se ne udeležijo licitacije. Poleg 1500 vagonov, ki morajo biti dobavljeni do konca prihodnjega leta, so naše tovarne sprejele tudi naročilo za dobavo specialnih vagonov-cistern v vrednosti okrog 1500.000 dolarjev.

Prebit vlajniški predor v Mavrovem

Mavrovo, 21. nov. Graditelji mavrovskega hidrokombinata so prebili vlajniški predor, ki bo povezal mavrovsko jezero z glavno dvorano velike hidroelektrarne v vasi Vrutok. Prvi izmed štirih velikih agregatov v Vrutoku mora začeti obratovati že prihodnje leto.

Predlog za ureditev stanovanjske najemnine

Načrt navodil centralne komisije za izgraditev novega gospodarskega sistema

Beograd, 21. nov. Včeraj je dala centralna komisija za izdelavo novega gospodarskega sistema na diskusijo načrt navodil za določanje in razdelitev stanovanjskih najemnin. Kot je bilo že objavljeno, se bodo stanovanjske najemnine določale po površini. Določena je osnovna in dopolnilna najemmina. Minimum stanovanjske površine ter tarife za osnovno in dopolnilno najemnino določajo mestni in okrajni ljudski odbori. Pri določanju tarif za osnovno najemnino bodo ljudski odbori vodili računa o tem, da se skupni znesek osnovne stanovanjske najemnine na področju mesta poveča za 50% v primeri s sedaj veljavno najemnino. Za stanovanjsko površino, ki pride v poštev pri izračunavanju najemnine, se smatra poleg sobe in predsobe tudi kuhinja, kopalnica in drugi zaprti prostori. Niso pa vračunani prostori kleti, drvarnice, podstrešnih shramb, pralnic, balkonov, teras in podobno. Tarife bodo določene po kategoriji stanovanj, ki jih mora biti v vsakem mestu najmanj šest. Kategorije stanovanj se določajo z ozirom na material, iz katerega je zgrajena zidana, z ozirom na komfort, razpored prostorov, zdravstvene pogoje stanovanja, lege stanovanja v zgradbi in druge pogoje, ki vplivajo na kvaliteto stanovanja, n. pr. balkone, terase, parke, vrtove itd. Višina tarife bo odvisna tudi od tega, v katerem delu mesta je stanovanje. Stanovanja bliže centru bodo dražja kot stanovanja na periferiji. Za vrtove, parke itd. bodo koristniki plačali posebno, odškodnino, katere višino določijo prav tako ljudski odbori. Podnajemniki bodo plačevali najemnine v skladu s stanovanjsko površino, ki jo imajo zase, za druge prostore, ki jih izkoriščajo skupno z ostalimi stanovalci, pa bodo plačevali sorazmerni del s številom stanovanj. Primer: za trisobno stanovanje, katerega površina sko znaša 75 kvadrat. metrov in površina predsobe, kuhinje in kopalnice 25 kvadrat. metrov in v katerem stanuje 5 oseb, se najemmina določa takole:

Petletanski družni pripadati po predpisih ljudskega odbora dva stanovanjska prostora (dve sobi), in sicer na vsakega stanovalca 10 m² stanovanjske površine. Vzemimo, da je za to stanovanje glede na kategorijo določena najemmina 20 dinarjev za kvadratni meter. Osnovna najemmina bo torej znašala za skupno površino stanovanja 100 m² pa 20 dinarjev 2.000 dinarjev. Dopolnilna najemmina se v tem primeru plača samo od viška sobne površine, to je od

Tako je prav: sami naj poravnajo gospodarsko škodo!

O tem, da se plačuje boljše blago draže, slabše pa ceneje, pač ne bi bilo potrebno razpravljati. Vendar tega očitno ne razumejo — morda pa v lovu za provizijami nečesto razumeti — nakupovalci raznih podjetij za promet z živino. Ne glede na njeno kakovost plačujejo namreč kmetom vso živino kar po najvišjih cenah. Tu zanje ni važna ne leznost ne razred. Posledice takega ravnanja so slabe za potrošnika, ki predrago plačuje slabo meso, pa tudi za kmeta. Čemu bi se le trudil, pitati živino, ko pa dobi za nespitano (od kilograma) isto ceno! In končno trpi družba kot celota, ker klanje nespitanje živine nikoli ni bilo, niti ne more biti gospodarsko pametno in koristno. Da bi se to stanje izboljšalo, so članj pododseka za živino pri Trgovinski zbornici za Slovenijo svoj prejšnji dogovor o maksimalnih odkupnih cenah živine na nedavnem plenarnem sestanku izpopolnili, in sicer tako, da so se dogovorili za cene ne, da po razredu živine, temveč tudi po odstotku klavnosti in posameznem razredu. Seveda, če bi se nadaljevala sedanja praksa, da deklarirajo odkupovalci na odkupnih blokih recimo tretjezredno živino za drugorzredno ali drugorzredno za prvorzredno in še naprej tako prikrižali dejansko preplačevanje,

Sodražica bo dobila moderno telovadnico in kinodvorano

V Sodražici so pred vojno rajdelovalci. Po vojni pa je telovadno življenje zamrlo, ker ni bilo primernih prostorov. Vas je bila med vojno požgana in se šele polagoma dviga iz ruševin. Med stavbami, ki so zrasle po vojni, je sola, ki pa še ni dograjen in bo treba še mnogo sredstev, da bo res v celoti služila svojemu namenu.

V sklopu šolskega poslopja se je letos dvignila velika dvorana — telovadnica — za šolsko mladino in za društvo Partizan. Telesna vzgoja bo tako lahko živela. Ista dvorana bo služila tudi za kinopredstave. Urejen ima tudi oter za razne prireditve in igre. Od mnogih strani blišnji pomisleke, da kinopredstave v telovadnici niso primerne, vendar v kraju, kjer je Sodražica, kjer je še toliko ruševin, ni še mogoče misliti na kinodvorano.

Za Praznik republike — 29. novembra bodo dvorano slovesno odprli.

Nič manj živo ni v drugih krajih in vseh ljutomerskega okraja

Marsikje, kot n. pr. v Pristavi in Stroki vasi so poskrbele za slavnostno razpoloženje tudi domače godbe na pihala, ki hodijo od domačije do domačije in opozarjajo ljudje na volitve. Zene in mladina so do mraka okrasili vseh 156 volič. Točno ob 15. uri so volilne komisije prevzele volilni material, pripadniki predvojske vzgoje pa so zavzeli stražarska mesta. Volivci ljutomerskega okraja bodo prihajali na volišča z zavestjo, da bodo za svoje štiri zastopnike v republiško skupščino in enega v zvezno izvolili najbolj predane borce za socializem.

Zbor proizvajalcev okraja Soštanj je krepko prijel za delo

Soštanj, 21. nov. V petek se je v prvič sestalo novo izvoljeni okrajni zbor proizvajalcev. Po poročilu verifikacijske komisije in zaprisegi je bil soglasno sprejet sklep, da se za vsako naslednjo sejo zbora proizvajalcev izvoli predsedujoči odbor. Prihodnje zasedanje bo vodil Ciril Grebenšek. Po kratki diskusiji sta bili formirani mandatno-imunitetna komisija ter komisija za družbeni plan.

Nato je sledila skupna seja obeh zborov OLO, ki jo je vodil predsednik tov. Tone Ulrich. Po uvodnih besedah je opozoril na novo obdobje v družbenem upravljanju, v katerem stopamo po novih gospodarskih uredbah, ki bodo vsekakor pozitivno vplivale na

Navodila volivcem

Rok za prijavo sprememb v glavnem volilnem imeniku je po zakonu pretekel že 15. okt. 1953. Zato po tem roku niso bile več dopustne spremembe in tudi niso dopustne na dan volitev samih. Zato urad za volilne imenike v Ljubljani na Magistratu ne sprejema nobene stranke, ki bi hotela doseči vpis ali izbris ali spremembo imena ali druge spremembe, niti ne izdaja potrdil o vpisu ali izbrisu iz volilnega imenika in podobno. Kdor ni do 15. oktobra prijavil spremembe, lahko voli samo v onem kraju, kjer je bil prej vpisan v stalni volilni imenik. V LJUBLJANI LAHKO VOLI Torej SAMO VOLIVEC, ki je tu vpisan v volilni imenik ali volivec, ki si je na svojem stalnem bivališču pravočasno preskrbel potrdilo, da

Nadaljnja gradnja predora za električno železnico pod Zagrebško goro

Zagreb, 21. novembra. Ko je bil prekopan prvi predor pod Zagrebško goro, je bilo delo ustavljeno, sedaj pa so sklenili, da ga bodo nadaljevali, ker bo za zgraditev velikega 6 km dolgega predora priskočila na pomoč JLA. V predoru bosta dva železniška tira in dvosmerna asfaltirana avtomobilska cesta. Čim bodo gotovi načrti, bodo v prihodnjem letu začeli dela, ki bodo končana leta 1957. S to prog bosta dobila Hrvatsko Zagreb in Slovenija najkrajšo zvezo z Zagrebom.

Vedno več vas v okolici Škofje Loke elektrificiranih

Prebivalci okrog Škofje Loke so vedno večjem številu deležni električne razsvetljave. Tako je bila nedavno elektrificirana vas Gabrovo pod Lubnikom, sedaj pa napeljujejo elektriko v vas Bodovlje. Istočasno kot v Bodovljah bo posvetila električna luč tudi v Zmlincu.

Prihodnje leto bo v Zagrebu razstava risb otrok iz vse Jugoslavije

Prihodnje leto bo v Zagrebu svetovni kongres za zaščito otrok. Ob tej priložnosti namerava Glavni odbor društva »Naša djeca« v Ljudski republiki Hrvatski odpreti razstavo otroških risb, ki jih bodo poslali otroci iz vse Jugoslavije. Razstava, ki jo bodo imenovali »Moja domovina« bo predstavljala delo otrok in življenje otrok, otroci bodo narisali kraj kjer živijo, se igrajo, kopaajo itd. Otroci po vaseh bodo narisali življenje v gozdu, na polju, v sadovnjaku, na paši. Prav gotovo bodo otroci izbrali tiste motive, ki jih najbolj vidijo, jih imajo najraje ter jih obenem najlaže prikazujejo z risbo.

Pogoje za razstavo risb imajo otroci od 5. do 15. leta starosti. Pri risanju lahko uporabljajo vsa slikarska sredstva — olje, paste, tuš, akvarel itd. Tudi format papirja je lahko poljuben, le da slike ni treba ukvirirati. Na hrbtni strani je treba naznačiti ime in priimek otroka, ime šole, razred, starost, kraj, zadnjo pošto in okraj.

Gospodarske vesti

Kitajci bodo zopet lahko kupovali male angleške osebne avtomobile. Britansko ministrstvo trgovine je namreč ukinito doslej veljavno prepoved tega izvoza.

Razgovori med SZ in Indijo o kompenzacijskem postu — indijski čaj — ruska pšenica so doživeli neuspeh, in sicer zaradi tega, ker se stranki nista mogli sporazumeti glede cene pšenice. Ob zaključku neuspešnih razgovorov poudarjajo, da se bodo kasneje morda vendarle nadaljevali.

Praznično razpoloženje v Novi Gorici

Nova Gorica, 21. nov. Praznični izgled Nove Gorice kaže, s kakšno zanimanjem se središče Slovenskega Primorja — Nova Gorica, pripravljajo za volitve. Ze danes popoldne so po vsem mestu razobesili številne zastave. Lepo so okrasili izlozobena okna in razobesili slike najvidnejših predstavnikov. Stevilni lepaki in gesla vabijo prebivalstvo na volišča. Na več krajih mesta so montirali zvočnike, da bodo jutri ljudje lahko sproti sledili poteku volitev po vsej državi. Zvočniki so montirani tudi ob železniškem prelažu na obmejnih hišah v bližini goriske postaje, da bodo tudi prebivalci severnega dela stare Gorice lahko slišali, kako volivci v naši državi svobodno volijo in manifestirajo svojo enotnost. Na vseh mestnih voliščih tekmujejo med voliči, kd bo najlepše okrasil svoje volišče in čim bolj praktično uredil volilni prostor. Po vsem mestu in nič manj tudi v vsej goriski okolici vlada praznično razpoloženje. Jp.

Zadnje priprave v Celju

CELJE, 21. nov. V Celju je zavladalo danes praznično razpoloženje. Ze v dopoldanskem urah so s hiš zaplapolale državne trobunice, izlozobena okna trgovskih podjetij pa so dobila novo vsebino — gesla, ki pozivajo na volitve, slike kandidatov, zastave, cvetje itd. Okrog oken ter vhodnih vrat ljudje ves čas pripenjajo smrekove vejice in drugo zelenje. Zelo živahno je tudi na vseh 79 voliščih v mestu ter v drugih občinah, ki so priključene Celju. Člani terenskih organizacij SZDL jih kraste in urejajo. Vsi hočejo,

V Prlekiji je vse pripravljeno

LJUTOMER, 21. nov. Predvolilna razgibanost, ki je razživela v zadnjih tednih vso Prlekijo, je nedvomno nocoj dosegla svoj višek. Ce izstopiš na lepo okrašen postaji v Ljutomeru, te zastave in s cvetjem okrašena okna hiš opozarjajo, da vlada v mestu slavnostno razpoloženje. Zvočniki in številna gesla vabijo volivce k jutrišnji dolžnosti.

Iz Dolenjskih Toplic

V Dolenjskih Toplicah je kulturno-umetniško društvo »Maks Henigman« pripravilo načrt predavanj ljudske univerze v zimski sezoni. To bodo v glavnem znanstveni in kulturni predavanja — o tehniki, zdravstvu, o prehrani in podobno. Kmetijska strokovna predavanja pa bodo vključili v kmetijsko-izobraževalni tečaj.

Tudi na Mirni so pripravili načrt, ki pa v glavnem zajema le kmetijsko vzprisanje. A. Z.

Požar na Selah pri Zgornji Polskavi

V noči od 19. na 20. november je okrog 1. ure popoldne začelo goriti gospodarsko poslopje. Lasti kmeta Mihaela Marčiča, po domaćem »Pri Janu«. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Zgornje in Spodnje Polskave. Ogenj so opazili šele, ko je bilo že vse poslopje v plamenih. Rešili so samo živino. Lastnika je zorela vsa krma za živino, večja količina poljskih pridevkov, več poljedelskih strojev ter gospodarsko orodje. Škoda, ki znaša nad milijon dinarjev, je delo krilo z zavarovalnico. Vzrok požara še ni ugotovljen. L. B.

Zelezarski obrati v Vrečnu so dokaj veliki, vendar je pomen te železarne snričo gradnje velikega železarskega kombinata v Zencič. Tedajje manjši. Vrešnu pa pripada bodočnost tudi v prihodnje in sicer zaradi bogatih nahajališč železne rude, od koder se bo oskrbovala tudi zemljiska železarna.

Za evropsko obrambno skupnost ali proti

Do te odločitve mora priti tudi v Veliki Britaniji in Italiji — V Italiji ni pri tem soglasja niti v vladajoči stranki

London, 21. nov. (AFP). Do bro obveščeni britanski krogi, razen uradnih, zanikajo danes vesti, ki so se pojavile v nekaterih britanskih časopisih, da se je Velika Britanija zavezala, da bo imela svoje čete na evropski celini in jih odpoklicala samo z odobritvijo zahodnoevropske obrambne skupnosti.

Z uradne strani pa potrjujejo samo, da skuša britanska vlada v okviru sporazuma, za katerega se sedaj pogaja s članicami evropske skupnosti, doseči čim najtesnejšo zvezo s skupnostjo, ne da bi se neposredno priključila tej skupnosti.

V uradnih krogih opozarjajo tudi na izjave zastopnikov vlade v Spodnjem domu, da Velika Britanija nima namena v bližnji prihodnosti umakniti svojih čet, ki so trenutno na evropski celini.

Rim, 21. nov. Dopisnik Tanjuga poroča: Predsednik italijanske vlade Pella bo odpotoval 23. novembra v Haag, kjer bo ostal najprej na uradnem obisku, nato pa se bo 26. in 27. novembra udeležil konference ministrov za zunanje zadeve držav evropske skupnosti, na kateri bodo sklepali o pripombah k statutu evropske politične unije.

Italija je dala svoje privolitev k št. t. utu, ki je bil izdejan na nedavni konferenci namestnikov ministrov šestih držav v Rimu. Rimski politični krogi ne pripisujejo posebnega pomena konferenci v Haagu, ker sodijo, da mednarodni položaj in razpoloženje vlad šestih držav nikakor nista takšna, da bi haški sestanke lahko pomenil korak naprej k politični integraciji Evrope.

S tem v zvezi je treba omeniti, da je italijanska vlada že začela pripravljati tla med strankami in parlamentarnimi skupinami za parlamentarno debato o ratifikaciji evropske obrambne skupnosti, ki je ne bo mogoče več dolgo odlašati. V vladni stranki so vodilni položaji v rokah De Gasperi-jevih pristašev integracije Evrope. Zato in zaradi pritiska Vatikana Pella ne bi mogel do evropske obrambne skupnosti zavzeti odklonilnega stališča ali pa stvari odlagati. Pomoč strank, na katere se opira v parlamentu, pa je zelo dvomljiva v tem pogledu: monarhisti in neofašisti zahtevajo, da postavi Italija kot pogoj za vsak svoj korak k vojaški ali politični integraciji Evrope izpolnitev svojih zahtev. Tako je prišlo do paradoksa, da se

Generalni podpolkovnik Salih Džoskun podpisuje v imenu turške vojaške delegacije zapisnik o razgovorih.

Obramba prijateljskih balkanskih držav

(Nadaljevanje s 1. strani)
Pred odhodom je vodja grške vojaške delegacije generalni major Papatanesiadis v spremstvu generalnega majorja Zarka Zgorjanja pregledal čisto četo beograjske garnizije, ki je bila postrojena na letališču.

Beograd, 21. nov. (Tanjug). — Grška vojaška delegacija, ki je sodelovala na vojaških razgovorih v Beogradu, je ob odhodu poslala generalnemu štabu Jugoslovanske ljudske armade radiogram, v katerem sporoča:

«Ko zapuščamo jugoslovansko ozemlje, čutimo dolžnost, da se še enkrat zahvalimo jugoslovanskemu generalnemu štabu za ustrežljivost in ljubeznivost, ki smo jo uživali med bivanjem v Beogradu pri vseh oficirjih herojske Jugoslovanske ljudske armade. — Člani grške delegacije»

Skopje, 21. nov. (Tanjug). »Povod našega sodelovanja je

vlada, ki je v notranjih vprašanjih in tržaškem vprašanju vezana na desnico, sedaj po posredovanju degasperijevecev in nekaterih političnih sil iz tujine, obrača za podporo glede ratifikacije pogodbe o evropski obrambni skupnosti na manjšo stranko centra, ki se na notranjem političnem področju čedalje bolj oddaljuje od Pellovega kabineta. Republikanci in liberalci so že pripravljali podpore ratifikaciji pogodbe o evropski obrambni skupnosti, pa tudi socialni demokrati so na zadnjih sejah izražali, da so pripravljene glasovati za to.

Rim, 21. nov. (Tanjug). Ravnateljstvu krščanske demokratske stranke se je, kakor kaže, posrečilo ustaviti nadaljnji razvoj nesoglasij v svoji parlamentarni skupini, ki se je začel z zahtevo bivšega predsednika skupščine Gronchija, da naj bi pregledali vsa vladna politika. Po posredovanju ravnateljstva stranke so mnogi govorniki, ki so se pripravili za be-

Tretji dan demonstracij za delo in kruh v Trstu

Prebivalstvo je na strani demonstrantov, proti njim pa so iredentisti, fašisti in ko minformovci

TRST, 21. nov. Brezposelni delavci že tretji dan spontano demonstrirajo po tržaških ulicah ter zahtevajo dela in kruha. Ze tretji dan so se zbrali na Oberdankovem trgu ter odšli pred občinsko palačo. Tudi danes so nosili transparente z napisi: »Hočemo delo,« »Lačni smo.« Na velikem trgu so demonstrirali več kot dve uri. Po trgu so odmevale njihove zahteve, po asfaltu pa so izpisali parole »Dajte nam kruha, dosti je obljub!«

Pred občinsko palačo je prišlo do manjšega spopada s policijo in brezposelnimi delavci, ki so skušali vdreti v občinsko palačo. Demonstranti so ponovno zahtevali, da jih sprejme župan, ki ga imenujejo »župan lakote in taksa.« Toda tudi danes ni imel časa za delovsko delegacijo. Okoli enajste ure so brezposelni odšli po ulici Cavana v smeri ulice Martiri, kjer je skladišče občinske menze. Policija jih je prehitela in jim prepredila, da bi vdrli v skladišče. Končno pa so vdrli v nekato »katoliško« skladišče živin in jih precej odnesli. Nekaj brezposelnih demon-

strantov je odšlo potem pred občinsko menzo na ulici Dvajsetega septembra, del pa se jih je vrnilo pred občinsko palačo na velikem trgu. Po dvanajsti uri pa so se zbrali pred občinsko menzo v ulici Gambini, kjer sta bila že dva kordona civilne policije. Okoli 14. ure so začeli spuščati majhne skupine brezposelnih v menzo, kjer so jim začeli deliti brezplačno kosilo. Odmev tridnevni demonstracije brezposelnih delavcev je med tržaškimi prebivalstvom velik in ljudje s simpatijami in odobravanjem spremljali demonstrante.

Demonstracije pa ne gredo v račun iredentistom, Vidalijevem in fašistom. Ne gre jim v račun, da je prišlo nezadovoljstvo zaradi težkega ekonomskega stanja do izraza v spontaninih demonstracijah, ker se s tem zavira njihova politična priključevanja Trsta Italiji. Ko minformovci in žolti sindikati zahtevajo, da bi morali delavci vprašati njihovo vodstvo, če smejo lačni demonstrirati. Če pa so demonstrirali navzlic njihovim pozivom, potem so te demonstracije brezposelnih »provokacije«. Današnji popoldanski klerofašistični list »Ultime Notizie« piše, da so te demonstracije organizirali »mitini«, da bi pokazali, kako tržaško prebivalstvo noče italijanske uprave. Da tržaško prebivalstvo noče povratka Italije, to ni nič novega. O tem so se že prepričali številni novinarji in tudi pisarji, da večina prebivalstva ne želi povratka Italije. Prebivalstvo samo pa je že mnogokrat pokazalo, da je proti povratku Italije. Po osmooktoborskem diktatu je postala v Trstu najbolj popularna parola: »Trst — miseria«. Sedanje delavske demonstracije brezposelnih pa so izraz nezadovoljstva tudi proti osmooktoborskemu diktatu, ki je samo poslabšal že itak težki gospodarski položaj v Trstu.

Demonstracije brezposelnih so naletele na odmev tudi v tržaškem občinskem svetu, kjer so

Zahteva koroške deželne skupščine

Dunaj, 21. nov. (Tanjug). Na zasedanju koroške deželne skupščine v Celovcu so poslanci soglasno zahtevali, da se zemlja v Karentinskih Alpah na italijanski strani, ki so jo že pred vojno odvzeli njenim lastnikom, vrne koroškim agrarnim skupnostim. Ta posestva je bivši italijanski fašistični režim odvzel koroškim Slovencem za neznan denarno odškodnino, čeprav je bilo to vprašanje rešeno z določbami pogodbe, sklenjene 1925 med Avstrijo in Italijo. Koroškim Slovencom s tem odvzeli 1100 ha pašnikov in gozdov, kar je v veliko škodo za avstrijsko živinorejo. Ker tudi sedanja italijanska vlada ni vrnila te zemlje njenim praviim lastnikom, je koroška pokrajinska skupščina zahtevala posredovanje dunajske zvezne vlade in pripomnila, da bo, če ne bi prišlo do sporazuma z rimsko vlado v smislu pogodbe iz l. 1925, predložila spor mednarodnemu sodišču v Haagu.

Sestanek vojaške komisije za korejsko premirje

Novi spori med predstavniki Združenega poveljstva in predstavniki Severne Koreje

PAN MUN JOM, 21. nov. — (AFP). Na današnjem sestanku vojaške komisije za premirje v Pan Mun Jomu so zastopniki Združenega poveljstva zahtevali, da se vnovič izvede pojasnjevanje ujetnikom. Združeno poveljstvo je tudi obtožilo Kitajce in Severno Korejo, da imajo v svojih taboriščih še vedno pripadnike sil Združenega poveljstva.

General Lacy, zastopnik Združenega poveljstva je po današnjem sestanku izjavil, da Združeno poveljstvo obtožuje Kitajce in Severno Korejo, ker so pridržali vojne ujetnike, ker so v pas, ki je pod skupnim poveljstvom, poslali preveč vojakov, in ker Združeno poveljstvo glede niso hoteli poslušati pritožb teh vprašanj.

Severni so si izgovorili čas, da bodo proučili obtožbe

Indijski general K. S. Timaja, predsednik nevtalne komisije za repatriacijo korejskih ujetnikov

Združeno poveljstvo, zlasti kar zadeva trditve, da zadržujejo ujetnike, ki so pripadniki sil Združenega poveljstva.

Zastopnik poveljstva Severnih je izjavil danes na predhodni konferenci v Pan Mun Jomu, da bi bila naloga nevtalnih držav na politični konferenci vodstvo diskusije. Po njegovem mnenju ne bi mogla konferenca za primer, da bi nevtalne države zahtevale razpravo o umiku tujih čet iz Koreje, razpravljati o nobenem drugem vprašanju, dokler nevtalne države ne bi odločile, da je diskusija o tem vprašanju končana.

Vodja delegacije Združenega poveljstva Arthur Dean je zavrnil ta predlog kot popolnoma nesprejemljiv. V izjavi, ki jo je dal po končani seji, je izrazil mnenje, da bi hoteli Severni pridobiti na času do prihodnje seje Generalne skupščine, ki je sklicana za 24. novembra, ker so prepričani, da bo skupščina pritiskala na delegacijo Združenega poveljstva, naj sprejme predlog Severnih glede udeležbe nevtalnih držav na politični konferenci.

Napovedana stavka v Londonu

LONDON, 21. nov. (Tanjug). Predsednik združenja sindikata strojnih in ladjedelnih delavcev Brotherton je poslal danes pismo britanskemu ministru za delo Walterju Monctonu, v katerem ga obvešča o enodnevni stavki 2. decembra. Pogajanja med zastopniki sindikata in delodajalci niso uspela. Ni še znano, če bo minister za delo posredoval v tem sporu.

Na bermudski konferenci bodo razpravljali tudi o Indoneziji

Washington, 21. nov. (UP). Kakor se je zvedelo iz pooblaščenih krogov, bo avstralska vlada pozdravila predlog, da bi na bermudski konferenci nevtalne obrambne skupnosti in evropske politične unije pred konferenco v Haagu, Italijanska vlada pa bi hotela, da bi nemška vlada s posebno izjavo pojasnila svoje stališče do pisanja nemških časopisov, ki zagovarjajo nemške koristi v italijanski južni Tirolski.

V teh krogih poudarjajo, da vlade ZDA, Velike Britanije in Francije ne bodo razpravljale o Indoneziji ločeno, pač pa v okviru problemov jugovzhodne Azije. Po njihovem mnenju bo vprašanje Indokine verjetno najvažnejši problem jugovzhodne Azije. Prav tako poudarjajo, da tri velesile ne bodo izrazile želje, da bi se na kakršni koli način vmešavale v notranje zadeve Indonezije. Seveda pa bi podzdravile sestavo nevtalne indonezijske vlade s pogojem, da bi bila to močna vlada, ki bi uživala ugled v vsej državi in dosegla politično in gospodarsko uravnovesenost.

Bivši predsednik Britanske Gvajane v Indiji

New Delhi, 21. nov. (Tanjug). Sinoči je prisel v New Delhi bivši predsednik vlade britanske Gvajane dr. Chedi Jagan. Ob prihodu je izjavil, da ima njegov obisk namen, indijskemu narodu in vladi razložiti težave njegove dežele. Izrazil je upanje, da se bo Indija, ki se uspešno bori za pravice kolonialnih in podrejenih narodov, zavezala za Gvajano, ter mnenje, da bi Indija utegnula predložiti to stvar Združenim narodom.

Dr. Chedi Jagan

V Bombaju je Jagan dejal, da bi britanska vlada mirno rešila vprašanje Gvajane. Britanski minister za kolonije Littleton, je pripomnil Jagan, nas ni hotel niti poslušati. Po njegovih besedah ni našel razumevanja uiti v vrhovih laburistične stranke.

Davi se je Jagan sešel s predsednikom Indijske vlade Nehrujem. O razgovoru ni bilo izdano uradno sporočilo, računajo pa, da je Jagan opisal Nehruju položaj, ki je nastal v Gvajani, odkar so ga odstavlili.

Poslano na napačen naslov

Angloameriško sodišče v Trstu, ki je od vseh aretiranih fašistov obdržalo v zaporu le 6, proti katerim še vedno ni končan proces, je 17. t. m. kar na hitro obsodilo 7 ljudi iz cone »B« Tržaškega ozemlja, ki so bili obtoženi, da so »ilegalno« prišli v cono »A«, razdeljevali »nedovoljene« letake in pisali propagandne parole. Vsi obsojeni so Tržičani, ki bi ob normalnih razmerah lahko svobodno hodili iz ene cone v drugo, ker sta vendar del enega ozemlja. Obsojeni so bili torej zato, ker jim je položaj, ki je nastal po 8. oktobru, preprečil svobodo kretanja po Tržaškem ozemlju.

Ni pa ostalo samo pri obsodbi. Angloameriška vojaška uprava je zaradi te obsodbe poslala tudi protestno noto vojaški upravi JLA v jugoslovanski coni STO, katero poziva, naj v bodoče poskrbi, da se podobni dogodki ne bi ponavljali.

Ni težko uganiti vzroka obsodbe omenjenih sedmih prebivalcev Tržaškega ozemlja, niti vzrokov, ki so vodili angloameriško vojaško upravo, da je poslala omenjeno noto. V zadnjem času, zlasti v zadnjih treh mesecih, je prišlo v Trst mnogo ljudi iz Italije, ki niso le delili »nedovoljene« letake, temveč so metali tudi bombe in organizirali neredne, ki so imeli tudi izrazit protibritanski značaj. Teh priselkov, ki niso prekorajčili le meje med dvema conama enega ozemlja, temveč državno mejo med STO in Italijo, angloameriška vojaška uprava ni postavila niti pred sodišče, niti ni zaradi njih poslala note italijanski vladi. Nasprotno — angloameriške oblasti so se potrudile, da so tudi tiste priselke, ki so bili med neredi ranjeni, na skrivaj odpredali v italijanske bolnišnice, da bi čimbolj zadržali dokaze o tem, kdo je organiziral neredne v Trstu. Kljub temu pa ni bilo mogoče prikriti odgovornosti italijanske vlade pri tržaških neredih.

Zato je bila torej potrebna obsodba Tržičanov, ki žive v coni »B«, in zato je bilo potrebno poslato noto na napačen naslov, da bi omlili krivdo Italije in pokazali s prstom na nekoga tretjega, ki pri vseh stvareh ni imel nobenega opravka.

Obravnava proti dr. Mosadiku

Teheran, 21. nov. (AFP). Danes se je pred vojaškim sodiščem v Teheranu nadaljevala razprava proti bivšemu predsedniku vlade dr. Mosadiku. Vojaški tožilec je dokazoval, da ima šah po perzijski ustavi zelo široka pooblastila v državnih zadevah. Obtoževal je Mosadika, da je dovolil visoke potne stroške za svoje svetovalce, ki so potovali v tujino.

V nekaj vrstah

TEHERAN, 21. nov. Danes je bil dvajseti dan razprave proti bivšemu ministrskemu predsedniku dr. Mosadiku. Dr. Mosadik je z zasmehom zavrnil poziv, da naj prizna svoje krivdo. Sodišče je danes nazivalo dr. Mosadika: »Njegova ekscentrična gospod. dr. Mosadik«. To se je zgodilo na izrecno zahtevo perzijskega šaha, ker je sodišče doslej imenovalo Mosadika veleizvajalca in zločinca.

NEW YORK, 21. nov. Kanadski zunanji minister bo te dni podal uradno izjavo v zadevi White. Kanadska vlada namerava protestirati ker so ameriške oblasti objavile tajne podatke iz preiskave o Whiteovi vohunski aferi. Senator Mc Carthy bo v tork večer v govoru po radiu odgovoril bivšemu predsedniku Trumanu, ki je v svojem zadnjem govoru obdolžil vlado ZDA, da stoji pod Mc Carthyjevim vplivom.

LONDON, 21. nov. (AFP). Pet laburističnih poslancev je sporočilo danes, da bodo predložili Spodnjemu domu resolucijo, s katero bodo izrazili »globoko« zaskrbljenost ker v Španiji preganjajo ljudi, ki ne pripadajo raskatoliški veri.

Volimo za politiko dosledne obrambe in nedotakljivosti naših nacionalnih pravic, naših meja in bogastev naše zemlje (E. Kardelj)

Z S O D O B N A Ž E L J E N A

V kupeju za mater in otroka

Vse pohvale vredne je v vlakih uvedba posebnega oddelka za potujoče matere z dojenčki. To bo potrdila vsaka mati, ki je bila primorana potovati z dojenčkom v oddaljen kraj in se je zatekla v ta oddelke. Niso pa pohvale vredni za to določeni oddelki v vagonih, saj je videti, da so ti oddelki le hladni odmevi dobro misljene uredbe in nič več.

Prva pomanjkljivost je v tem, da mora mati z dojenčkom v eni roki, ter z vso potrebno priljago v drugi roki, obhoditi vseh vso dolžino vlaka, da iztakne oddelke za mater in otroka. Ali bi ne bilo prijetno, če bi bil oddelki že zunaj označeni, kot so označeni razredi, jedilni in spalni vagoni? Ko končno mati reka kako prilepa v vagon, odkrije se celo vrsto pomanjkljivosti. Izmed vseh oddelkov vagona je le en sam določen za mater in otroka. Tudi ta ni dovolj vidno označen. Lestek z besedo »Rezerviran« pod katero je včasih še z bledim svirčnikom zapisano »za mater in otroka«, ne zadostuje. To dokazuje dejstvo, da na vsaki postaji vsak peti potnik z ropanom odnese vrata in mora mat' kot papiga ponavljati vso pot: »Oprostite, to je...«, nakar sliki včasih še zelo neumestne pripombe. Na vratih ni zaves in mat' mora kot na odprtem odru razgaliti svoja prsa kačer hranji dojenčka. Samo en oddelki za potujoče matere z dojenčki premo. Če pa se stisne vanj šest mater — ali pa tudi samo štiri — je to dvanajst oz. osem ljudi. Da je to v vsakem pogledu neprimerno in nepravilno, o tem ni treba govoriti. Če mora mati sedeti stisnjena z dojenčkom v naročju, ji je s tem oddelkom pač malo pomagano, če pa pomislimo, da potujejo matere z zdravimi in morda še pogostejše z bolnimi dojenčki, je en sam oddelki že sploh premalo. Ker so v zadnjem času pri dojenčkih zelo pogosti izpahi kolkov oz. nerazvijost kolkov in je zdravljenje možno le v ljubljanski ali zagrebški kliniki, potujejo matere z dojenčki, razpetimi na abdukcijah šinah ali v mavcu. Takšna mati potrebuje pol oddelka zase, ker otroka nikakor ne more držati v naročju in ker je oskrbovanje takega otroka zelo težavno.

Oddelki za mater in otroka določajo službujoči železničarji. Ti ne gledajo zmerom na to, če so vrata in okna v redu in če ni ta oddelki opremljen s priljavami za kadilce, še poln du-

ha po tabaku itd. Neprimerno je tudi, če določijo službujoči železničarji ta oddelki v vagonu, kjer se najmočnejši čistilni delovni zavor, kar povzroča, da dojenček pred vsako postajo obupno zakrili z ročicami, preplašeno razširi svoje oči, in ko ga mati do prihodnje postaje komaj nekoliko pomiri, se ponovi isto.

Ker so ti oddelki v naših vlakih nedvomno nekaj stalnega, merjam, da bi bilo dobro, če bi

Morda vas bo zanimalo

koliko je star dežnik. Ima že svojo zgodovino in marsikatera ne bo verjela, da je ta predmet današnje garderobe v sedanji obliki star samo okrog sto let. Prvi moderni dežnik in sončnik je namreč izdelal leta 1852 Anglež Samuel Fox. Vendar pa je pojem dežnika star precej več. Ze kitajski spisi iz XI. stoletja omenjajo dežnike. Tudi na reliefih kraljev palače v Ninivah in na freskah nagrobni palače v Memfisu in Tebah najdemo slike dežnikov. Dežnik in sončnik sta bila v tistih časih privilegij kraljev in najvišjih duhovnikov. Neki indijski kralj je nosil naslov »Gospodar belega slona in 24 sončnikov«. V rešnici je imel 24 sončnikov, ki so bili razpeti drug nad drugim in so imeli skupni ročaj. To je bil simbol 24 provinc, kolikor jih je imelo njegovo kraljestvo. V XV. stoletju so italijanski bogataši nosili neke vrste baldahin, katerega ročaj so držali v roki in ga naslanjali na koleno.

V XVII. stoletju se je dežnik udomatil v Angliji, kjer so ga sprejeli z velikim nezaupanjem. Neki zdravnik je izjavil, da je zdravju škodljiv. Kdor ga je takrat nosil, je moral biti pravljen, da ga bodo množice napadle in zasramovale. Zlasti so v tem prednjačili lastniki nosilnic in izvoščki, ki so v novih iznajdbi videli zakletega sovražnika svoje obrti. Tudi v

Nesrečne smo, ko opazimo na obleki madeže ki jih je zapustil znoj. Take madeže najprej zmehčamo s škarjami nato pa jih po- čisti s krompirjem in izpiramo z alkoholom. Osušimo meso dobro skrtačimo s ščetko ki smo jo namočile v mrzli vodi.

Mnogim je vrnj po želju, ohrovtu in tepi zelo neprijeten. Da ga ublažimo, vrnjmo v lonec, kjer kuhamo skorjico kruha.

se pričelo razmišljati o tem, kako bi se vse zgoraj navedene nedostatke odpravilo, ter v okviru zdravstvenih in higijskih predpisov ustvarilo nekaj, kar bi res v polni meri služilo potujoči materi in dojenčku, našo zdravstveno in socialno politiko pa v obeh vseh sveta silno dvignilo. — Ali ne bi razmišljali o izdelavi posebnih vagonov, sodobno urejenih za potovanje mater z dojenčki? M. K.

Od pariške do naše modistinje

Pariški klobučki, ki so jih pokazali na modnih revijah, predstavljajo tako pisano zbirko, da bi površen opazovalec komaj utegnil izbrati nekaj najznačilnejših oblik. In vendar imajo vsi klobuki kljub raznolikosti nekaj skupnih potez. Predvsem so izredno mehki. V vsej pisani zbirki ne opazimo nobenega modela, ki bi bil klobuček podoben še v letošnji pomladi tako priljubljenemu žirarji trdemu ploščatemu klobuku. Modeli za jesen in zimo so mehko nagubani, valoviti in jih nosimo strogo na čelu ali potisnjene rahlo nazaj, vendar vedno tako, da ob čutimo sredino klobučka. Klobuk po modri torej ne sme biti nagiben na levo ali desno, temveč mora biti potisnjen točno v sredino.

TRI ZNACILNE OBLIKE

Novi pariški modeli so zasnovani v treh značilnih oblikah. Prvič: So podobni dvapirani ali pa gladko in preprosto oblikovani okrogli majhni čepici. Takšne čepice so potisnjene na čelo in jih pogosto krasi kristalni obesek. Ta oblika čepice je mnogokrat oblikovana iz krzna, ki spada med

resne ženske klobuke s kraji. Ta novi model je potisnjen nekoliko bolj nazaj, torej ne globoko na čelo, in je oblikovan tako, da pokriva lase od ušesa do ušesa, kratko pristrizene lase nad tilnikom pa pušča proste.

Tretja oblika je najbolj zaslužila ime ženske klobuk. Seveda pa ga bo marsikatera imenovala »čelada«, saj ji je precej podobna. Ta globoko v oglavje potisnjen klobuk skoraj pokriva ušesa in se bo zato najbrže še najbolj uveljavil v mrzlih zimskih dneh.

IZ ČESA?

Ze nekaj časa uporabljajo modistinje pri oblikovanju novih modelov predvsem volnen jersey, ki je za oblikovanje mehkega klobučka zelo primeren. Letošnji klobučki so sploh pogosto oblikovani iz blaga ali vsaj okrašeni z blagom ali krznom. Okrasek je v drugi valoviti klobuček, ki bi mu skoraj lahko rekli čepica, saj v pravni čemer ne spominja na nekdanje

Takšni so novi pariški modeli. Če izvozimo »čelade«, bi skoraj lahko rekli, da si je letošnja ljubka moda izmislila modistinje iz Orienta. Vendar bomo najbrže bližje resnici, če bomo rekli, da se je pariška modistinja domislila teh orientalskih klobučkov zato, ker so letošnji orientalski vzorci na tkaninah ženskam zelo ugajali. Kakorkoli že, modistinje so letos dobro izbrale in ker je letošnja kolekcija raznolika, praktična, nežna in sportna, si bo v njej vsaka lahko izbrala klobuček, ki ji bo dobro pristajal.

PRI NAS Na obisku pri vodilnih ljubljanskih modistinah najdemo klobučke, ki po obliki prav nič ne zaostajajo za letošnjo pariško modo. Klobuki so mehko oblikovani in v glavnem sledijo trem oblikam pariških modelov, med katerimi pa za sedaj pač največ oblikujejo prej opisani drugi tip klobučka. Čepica, potisnjena na čelo, ali pa celo prava »čelada« je za nas le še nekako novota oblika, da bi jo mogle, navajane na čepice, ki so potisnjene na teme, navdušeno sprejeti. Seveda se bomo tudi teh oblik holi ali mami privadile, žal pa

SEDEM VARIACIJ NA ENO OBLEKO

1. S puloverjem za dopoldne.
2. Z lahko bluzo iz svile, muselina ali georgeta za zvečer.
3. S kratkim bolerom in ob strani zavezanim širokim pasom za popoldne.
4. S širokim pasom iz satena v barvi obleke za razne družabne prireditve.
- 5.—6. Okrašena s krznom, žametom ali štolo za koncerte in gledališče.
7. Z vezanim vložkom iz tila za zvečer.

jih ne bomo mogle okrasiti z vseimi tistimi značilnimi dodatki, ki jih napravijo še bolj ljubke, nežne in moderne. Kolikor nam bo uspelo tudi to, je odvisno od iznajdljivosti in domiselnosti naših modistinj. D. P.

Drobni nasveti

Zima se bliža in z njo velika neprijetnost, na kateri trpi mnogo ljudi — mrzle roke in noge. Tej neprijetnosti se izognemo tako, da prste dvakrat na dan masiramo s toplim oljnim oljem od koncev prstov navzgor.

Od večnega sedenja se nam obleka začne svetiti. Svetela mesta bomo odpravile, če jih bomo skrtačile z mešanico amonijaka in vode.

Če nam je dež namočil klobuk še ni vse izgubljeno. Mokker klobuk napolnimo z zmehčanim tankim papirjem, ga obrnemo tako, da so kraji klobuka zgoraj in ga pustimo v topli sobi, toda nikoli ne blizu peči, da se posuši. Če je potrebno, bomo krajce nato prelikali, v večini primerov pa je dovolj, če klobuk skrtačimo z mehko krtačo.

Jopice in puloverji bodo pri otrocih dalje trajali, če jim kolmoč pojačamo z isto volno.

Da se bodo stekleni in porcelanasti predmeti lepo svetili, jih operite v krompirjevi vodi.

KRIZANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14				15				16				
17				18				19		20		
21				22				23		24		
25				26				27				28
29				30				31				
32				33				34		35		36
37				38				39		40		
41	42			43				44				
45				46				47		48		
49				50								

Kako pripravimo kisló zelje

Vsaka gospodinja naj si zapomni, da za kuhanje kislega zelja ni primeren vsak lonec. V starem vzornem loncu, ki ima lošč ali glazuro že okrušeno, zelja ne kuhaj, če nočeš, da bo zelje izgubilo svojo lepo barvo in dober okus. Če hočeš, da bo kisló zelje okusno, potem vzemaj za kuhanje velik lonec, da se bo zelje kuhalo narahlo in ga zalij s krompom. Če ga v lonec gosto natlačiš, potem zelje ne bo okusno. Prekisló zelje pred kuhanjem operi ali pa odcedi in ponovno zalij.

Kuhano kisló zelje ni nikoli postano. Kar je ostalo od ene dneva, prekuhaš lahko drugi dan. Zelje bo tem boljše, čim večkrat bo prekuhan. Ljudski pregovor pravi, da je zelje najboljšo takrat, ko je devetkrat prekuhan.

Zdaj pa nekaj okusnih jedi s kislím zeljem:

Kisló zelje s svežo svinjino, krompirjem in paradiznikom. Na vroči masti prepraži drobne koščke zrezano masno svinjsko meso. To počasi duši, da se malo zmehča, nakar ga potresi z žličko moke in zalij. Posebej skuhaj enako težo kislega zelja, kakor je bilo mesa in ga pridaj mesu, da se z zeljem vedno kuhata, da postane mehko. Ko si ga odstavila od ognja, primešaj malo na drobne koščke zrezanega krompirja, ki si ga posebej kuhala, nekoliko paradiznika, ščep stolčene kumine, dva zrnca zdrobljenega česna in žličko kisle smetane. Mešanico prevrnó premešaj, da krompirja ne zdrobiš, prištavi k ognju, da enkrat pre-

vre, stresl v skledo in daj kot samostojno jed na mizo.

Popečeno zelje k pečenki. Ko si pečenko vzela iz kozice, stresl v pečenkin sok ocejeno kuhano zelje in ga nekaj minut na vročem mešaj. Tako popečeno zelje je kot priloga ali obloga k svinjski pečenki prav primerno in tudi zelo okusno. Če narediš zraven še kruhove cmoke, je kosilo že kar izdatno.

Kisló zelje s kašo. Kuhaj skupaj zelje in kašo, ko je to kuhano, zabeli z ocvrtili, zaseko ali prežganjem in večerja je gotova.

Kisló zelje s krompirjem. Kuhanemu kislemu zelju pridaj zmehčan krompir, dobro premešaj in zabeli.

Mešanica kislega zelja, fižola in malo krompirja je prav okusna in tečna samostojna jed. Treba jo je pa dobro zabeliti in po okusu dodati še česna.

Kisló zelje kot solata. Sveže kisló zelje malo posoli, pridaj olja, ščep stolčene kumine in zrno sesekljane česna ali čebule, dobro zmehaj in daj kot solato na mizo. Namesto kumine lahko daš poper.

Dobra večerja iz kislega zelja. V primereno kozico deni žličko masti. Na vročo mast daj žličko drobno zrezane čebule, ki jo pokrji s plastjo zelja. Na to plast naloži na kose zrezane mladega prašička s kostmi vred in ga zopet pokrji s plastjo zelja. Ko si zelje v kozici z žličko paravnala, ga polij s kisló smetano, pokrji in postavi v pečico, da se duši do mehkega. Če se sok preveč

posuši, prilij nekoliko juhe. Če je mogoče, daj to jed v isti posodi na mizo. Lahko pa tudi jed previdno zvrneš na globok krožnik, čez katerega poveznaš drug vroč krožnik in obrneš tako, da pride gornja plast, ki je nekoliko zapečena in od smetane porumenela, zopet zgoraj. Če se je jed pravilno dušila, se mlado meso z zeljem kar spoji, tako da drobne koščice z vilicami pobvšaš in jih pri jedi odložiš na rob krožnika.

Ista jed na drug način. Pripravi zelje in meso kakor poprej. Med zelje pomešaj pest riža, kaše ali ječmenčike ter dobro premešaj. V kozico vložijo po istem vrstnem redu: zelje na dno, nato meso in zopet zelje, polij s pav-adžnikovim sokom, kateremu zaradi boljšega okusa pridaj malo smetane, stolčene kumine, v prah stolčeni lovorjev list in speci, ozlorna do mehkega duši.

Ista jed na drug način. Pripravi zelje in meso kakor poprej. Med zelje pomešaj pest riža, kaše ali ječmenčike ter dobro premešaj. V kozico vložijo po istem vrstnem redu: zelje na dno, nato meso in zopet zelje, polij s pav-adžnikovim sokom, kateremu zaradi boljšega okusa pridaj malo smetane, stolčene kumine, v prah stolčeni lovorjev list in speci, ozlorna do mehkega duši.

Tudi madeže, ki jih je zapustila trava se dajo lepo očistiti. Umazana mesta zdrgnemo z glicerinom in nato izmeremo s spiritom. Madeže bo izginili.

Oken nikdar ne čistimo, kadar se vanj upira sonce. Od sončnih žarkov dobi steklo modrikast barvo in se ne očisti tako lepo kot če bi umivali okna kadar ni sonca.

Vodovodna školjka v kuhinji se vsak dan zamasti in umaze. Ker gospodinja ne utegne, da bi jo vsak čas očistila, je dobro, če med kuhanjem namažeš školjko s terpentinom in ostala bo čista.

Vodovodna: 1. miren, ravnodušen človek, 9. kopije, dvojniki, 14. mitološki kralj Cipra, ki je zeljublil v ženski kip, ki ga je sam naredil, 16. narodno moško ime, 17. površina, 18. kemični element, rabljen v medicini, 20. čep pri sodu, 21. zbor, 22. ozkorožec, pravno strogi človek, 23. pesniška oblika veznika, 24. drugo ime za Apolona, 27. beležnica, 28. predlog, 29. prebivalec rimskega mesta v naših krajih, 31. tanka bombažna tkanina, 32. začetnica francoskega klasičističnega dramatika (1690—1694), 33. ime, 35. reka po špansko (v zemljepisnih veznikih), 36. okrajšan podredni veznik, 38. starogrški naziv za Dardanele, 40. reka v Bosni, 41. ne bos, 43. vrsta noja, 44. eno od imen črškega pedagoga komeškega, 45. dajna sadika v zemljo, 47. postavnost, 49. letošnji kraj z jezerom v Hrv. Zagorju, 50. ime kozmetičnih sredstev tovarne Ilirije.

Napičeno: 1. strašilo, pokveka, 2. prebivalec avstrijske gorke pokrajine, 3. Madžar, 4. posejudej, 5. ime črke, 6. pariški modni salon, 7. francoski kipar-impressionist (Poljub, slec), 8. angleška kratica za »Zdržene narode«, 9. predlog, 10. slama za povezovanje snopov, 11. prebivalec evropske države, 12. droben, vitez, 13. otok v Jonskem morju, 15. čustvo močne naklonjenosti, 19. tovarna kovinske embalaže v Ljubljani, 22. kazenski strel v nogometu,

23. zvezek pri knjigah v več delih), 24. slov. ime za pelikana, 26. strokovnjak za glasoslovje, 28. veda, 30. zvišana glasbena nota, 32. svoboden, 34. »krovana«, 37. družbeni razred v Indiji, 38. jezna, ljuta, 39. država v Arabiji, 40. uboj, 42. nočno zabavilo, 44. noč, 46. znak za kam prirobo, 47. dva soglasnika (naš in srbohrvatski), 48. veznik.

RESITEV

Vodovodna: 1. kolofon, 8. pelikan, 15. olgocen, 17. Merano, 18. lavor, 19. gov, 21. sirov, 22. Omar, 23. rabat, 25. Sana, 26. Bur, 27. Pacifik, 29. Tit, 30. ak (aktinij), 31. detilje, 32. op., 34. mo (libden), 35. morje, 36. planer, 38. daljina, 39. progona, 40. malaga, 41. Bradač, 43. Edvard (regonja), 44. re, 45. kvomit, 46. le, 47. fes, 49. Jemlje, 51. kat., 52. ista, 54. kinija, 55. gage, 56. stopa, 58. non, 59. silur, 60. talina, 62. veterinar, 64. onestep, 65. celofan.

Naapičeno: 1. kolobar, 2. Olomuc, 3. Ivar, 4. ogor, 5. for, 6. oc, 7. negacija, 9. em (eritis), 10. les, 11. iris, 12. karat, 13. anonimen, 14. novator, 16. Nobile, 20. safe, 23. rafija, 24. ti, 27. perigej, 28. kolodij, 31. dolar, 33. pagat, 35. Mal, 36. pramen, 37. noč, 38. Dagestan, 39. prosipec, 40. Metisto, 41. Brinor, 42. veterar, 45. Kain, 46. laguna, 48. Steie, 50. E(t)bin (Kristan), 51. kalif, 53. Apis, 55. giro, 57. Ant, 59. kal, 61. ae, 63. te.

Pletena jopa s kimono rokavi

Jopa ima kimono rokave, stoječ ovratnik in 3 cm široke rob.

Material: 650 gr srednje-debele volne, pletilke št. 3.

Vzorec I: gladke desne na zunanji strani.

Vzorec II: 2 pentlji desni, 2 pentlji levi, neparno številno pentelji. Vsako pletilko pričnemo z dvema desnima pletljama, vzorec se prenakne sam.

Zadnji del: Nasnujemo 130 pentelji in pletemo za rob z vzorcem I 6 cm visoko. Potem nasnujemo porazdeljene čez vso pletilko še 10 pentelji in pletemo dalje z vzorcem II. Pri 20 cm višine nasnujemo na vsaki strani za rokav 2-krat po 1, 1-krat po 3, 2-krat po 6 in 10-krat po 7 pentelji. Zdaj imamo na pletilki 314 pentelji in pletemo z njimi do višine

14 cm. Posnemamo na vsaki strani najprej 16-krat po 5 pentelji, potem pa po 8 pentelji, dokler nam ne ostane v sredini na pletilki še 40 pentelji, ki jih nasnujemo na pomožno pletilko.

Sprednji del. Nasnujemo 70 pentelji in pletemo takoj z vzorcem II (rob napletemo nazadnje) do višine 14 cm. Ko smo napletli do višine 14 cm, pletemo dalje kakor pri zadnjem delu in predalste pentlje nasnujemo na pomožno pletilko.

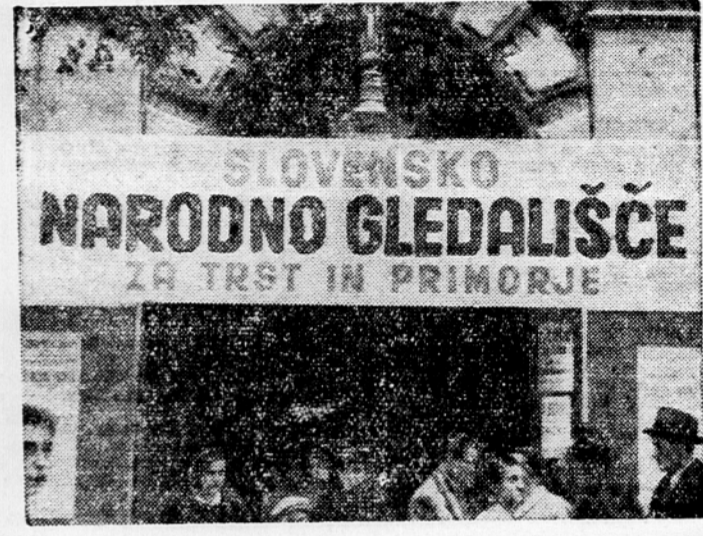
Žena, mati, tvoja prva pot naj te danes vodi na volišče!

Volimo za kulturni razcvet naše domovine!

Tržaško pismo

Nušičev „Narodni poslanec“ na Kontovelu in še kaj

Po uvodnem gostovanju članov ljubljanske Drame s Shavovo komedijo »Pygmalion« konec septembra je tržaško Slovensko narodno gledališče nastudiral za otvoritveno predstavo letosnje sezone Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanske, ki bi se bila morala dati 10. oktobra v tržaškem Avditoriju, v mestnem središču. Dva dni pred premiero je bil objavljen zloglasni sklep o prepustitvi Trsta in cone A Italiji in angloameriška vojska uprava je odgovorila Slovenskemu narodnemu gledališču Avditorij, izgovarjajoč se, da potrebuje dvorano za druge namene. Do da-

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRST IN PRIMORJE

nes te odpovedi se ni preklicala, čeprav se vodstvo gledališča neprestano zavzema, da bi dvorano dobilo.

S to novo diskriminacijsko potezo proti slovenski kulturi nadaljuje zavestna vojska uprava s svojim pouščanjem v prid Italijanske šovinistične nestrpnosti do našega življa. Ta italijanska nestrpnost do vsega, kar je slovensko in slovanško, je postala med tržaško iredento že nekakšen folklor, nekakšen narodni običaj. Angleži in Američani, vajeni z neko nonsalantno ležernostjo upravljati kolonialne narode, so očitno že leta 1945, ko so prevzeli naše kraje pod svojo upravo, širokogrudno upoštevali ta »folklor« in narodni običaj tržaške iredente, ki so ga ne samo dopuščali, marveč naravnost velikodušno gojili. Zato so tudi odkrili našemu gledališču Avditorij, da bi s tem zadostili italijanski šovinistični nestrpnosti.

Tako ni Slovenskemu narodnemu gledališču v Trstu, če je hotelo zadostiti intenzivni želji Slovencev v coni A po kulturnem življenju, preostalo drug čemu, kot da nadejajo s svojimi gostovanji po vaseh v coni A z Zizkovo »Miklovo Zolom«, dokler se ni končno odločilo, da uprizaro drugo za to sezono nastudirano igro, Nušičevega »Narodnega poslanca«, in sicer 6. novembra na Opčinah.

Toda 3., 4., 5. in 6. novembra so organizirali iz Italije pripeljani fašisti izgrede, ki so dosegli prav 5. in 6. svoj višek s šestorico mrtvih in ranjenih. Dovoljenja za uprizaritev ni bilo, vsaj pravdočasno ne, in tako je bila premiera Nušičevega »Narodnega poslanca« preložena na 8. november in sicer na Kontovelu.

Kontovel je lepa slovenska vas, ki čepi kot orlovsko gnezdo na vrhu hrbovitih strmine, ki se pne nad Barkovljami in Miramarom nad tržaškim zalivom. Pogled s te vasí pada naravnost na Jadransko morje. Nekeč so bili njeni prebivalci pretežno ribiči in skoraj samo za domačo uporabo obdelujejo nekaj njiv, ki so jih izgrebili iz kraškega kamenja. Pač pa pridelujejo iz svojih vinogradov okusno kapljico. Komaj dobrih pet minut od Kontovela je večja vas Prosek, ki ima tudi železniško postajo.

Ne čudim se, da so te slikovite vasi, ki so kakor same od sebe zrasle iz kraškega kamenja, iz kraške skale, navdahnile številne naše slikarje, še posebej tržaške (Spacal, Černigoj, Lukežič, Cesar, Grom itd.), da jih s takim veseljem in zanosom upodabljajo. Kdor je videl nova Italijanska naselja pripravljena za sprejem ezulov, v coni A, dalje neokusne stanovanjske »kasarne«, ki jih je fašizem zgradil po tržaški okoliščini za svoje iz Italije priseljene »huzarje« med obema vojnama, ta bo moral občutiti, kdo je v teh krajih resnično doma, kdo je zrasel z njimi, kdo je vložil v gradnjo svojih vasi in hiš ne samo svojega znoja, marveč tudi svojo ljubezen, Kontovel se pne iz skalovja nad morjem kot njegov prirodni, z velikim občutjem za lepoto in skladnost z okolico, zgrajen podaljšek. Nekaj bajnega in starodavnega diha iz te čisto slovenske vasi. Hiše ezulov in »kasarniške« stanovanjske stavbe fašistov pa učinkujejo na naši kraški ze-

mlji kakor brezdušne vsiljivke, ki skrunijo skladnost in lepoto naše kraške pokrajine.

Ko sem se peljal v nedeljo, 8. novembra, popoldne z avtobusom iz Trsta proti Kontovelu po poti, ki se pne od Barkovlj na morje, je odaleč prišlece velika slovenska zastava s peterokrako zvezdo vrh kontovelske strmine, ki pada skoraj navpično do morja. Ponošnja je plapolala v vetru naša trobojnica, lepa v svojih živih barvah, simbol naše zemlje in našega človeka, ki je to zemljo v stoletjih trdega boja s kra-

italijanski šovinisti nad slovenskim življenjem v Trstu in na Primorskem. Ne smemo pozabiti, da se svet le malo in samo od časa do časa zanima za naše obmejne zadeve, da so ljudje v svetu skoraj totalno neinformirani o našem trpljenju in naši pravični stvari in da je zmerom njihov glavni informator — italijanska šovinistična propaganda, ki je razširjala in še širi o nas glas, da smo narod barbarov in kozjih pastirjev, ki jim je šele Italija prinesla luč omike in civilizacije.

O tem, kako spretno ume skrivati italijanski šovinizem pred svetom svoje pravo in nečloveško lice, sem se pogostoma spomnil resničnega dogodka iz svoje mladosti v Trstu, o katerem so veliko pisali lokalni časopisi in sta tudi moj oče in moja mati o tem doma razpravljala.

Neka ugledna tržaška gospa, vdova brez otrok, je vzela za svojega nekoga dečka, sirota brez staršev, in je žela za svoje člo-

vekoljubno dejanje splošno bvalo. Deček je hodil z gospo, ki ga je peljala za roko, na sprehode v lep oblaček, skrbno počesan in negovan, vendar nekakšna bled, upadel in plab. Kmalu so se so sedje te gospe pritožili na avstrijsko žandarmerijo, da slišijo ponočno pogostoma brezupno tuljenje otroka in da se jim zdi, da otroka nekdo pretepa. Žandari so v ljudno potrkali pri gospe na vrata, se opravičevali na vse načine za motno — gospa je bila ugledna dama — in končno prišli z besedo na dan. Gospa je v odgovor poklicala dečka, ga vpriči žandarjev vprašala, če ga kdo ponoči pretepa, naka je sirota plabo odkimal. Žandari so se gospe (bilo je zunaj mesta) ponovno opravičili in jo vprašali, če želi, da olajšajo tobo zoper njene sosedje. Blaga in plemenita gospa se je temu odrekala.

Čez kako leto je deček nenadoma umrl. Zdaj so sosedje zahtevali, da se izvrši temeljita preiskava. Na truplu sirote so ugotovili nečisto podplut ob udarcu, telesa je bilo od lakote shujšano do kosti in kože in zdaj ni bilo nobenega dvoma: na zunaj fina in ugledna dama je vsem sosedom in žandarjem naključno izmučila zapupano žil siroto do smrti. Sapienti sat!

Vladimir Bartol

Razstava risb Nikola Martinoskega

Te dni razstavlja v Ljubljani v Mali galeriji okoli šestdeset svojih risb (in en lesorez) Nikola Martinoski, ki spada poleg Lazarja Ličenoskega med najvidnejše makedonske slikarje. Njegovo ime pri nas ni znano, saj smo ga srečali že na raznih zveznih razstavah, zadnjičrat na razstavi »Petdeset let jugoslovanskega slikarstva«, kjer je pokazal dve oljnati sliki; označevali sta ga kot krepkega kolorista, ki zna tanko prislunhiti človeškemu utripu. Riske, ki jih razstavlja zdaj, pa so za njegov umetnostni izraz prav tako zgovorne, saj so zajete večinoma v skrajno subtilni potezi svinčnika, ki je za našega umetnika značilna.

Ce bi zapisali, da so zrasle te risbe iz neke surrealistične oblikovne volje, bi rekli premalo. Otroški primitivizem, ekspresionizem, melodična linija — vse se prepleta v skladen izraz, ki bi ga najlaže označili kot nekakšni surrealistični lirizem. Lahko bi iskali ob njegov formalni strani zahodnih pobud, pariških odmevov — toda s tem bi stvari kaj malo koristili. Obratno, formalna stran, se mi zdi, pri Martinoskem ni odločujoča. Riske so mu bolj skice, dahnjene na papir, nežne in sanjave — celo tedaj, kadar so družbeno kritične. Tedaj zadobi njih melodijska le nek trpek priokus, ki pa ni niti žaljiv, niti rezek. Imam občutek, da ustvarja Martinoski iz neke centralne misli, da je človek lep, dober, da mu je treba tih radosti. Zlo se mu spreminja bolj v žalost kot v jedko obsodbo. Ni izključeno, da moramo pri tem iskati odmeve same makedonske psihe, ki je po svoji lirici ubranosti v marsičem zelo sorodna slovenski. Zena, ljubezen, ples — to so slikarju le razni simboli dobrotnega principa. Zve naslovi risb so zgovorni: Simfonija, Večna Eva, Ritem, Zivljenje, Mir, Velika žalost, Bolečina, Cvet, Labodja smrt itd. Človeku se zdí, kakor bi slikar komaj še verjel v ta krhki, prividni svet, ki ga luščil iz enoličja vsakdanjosti. To je humanizem prav posebne vrste: lahko bi mu rekli »vija dobrote in zla«, pretisnje na skozl zelo subjektivno občutje. Saj ne gre toliko za lepoto, ki jo komaj slutimo v

teh deformiranih in eteričnih telesih — in vendar nam zveni v pritajeni melodiji kakor s samotne piščali na pastirjevih ustih, ki igra k plesu.

Makedonija je čudovita deželja. Helenska? Da, če hočete. Njena tla so prepojena s starogrško kulturo. Bizantinska? — Tudi. Slovanska? Pa prav močno! Orientalna? Tudi orientalna. Ima svojo lepoto, ki pa ji moramo prislunhiti na prav poseben način. Dežela, ki jo izmučila in ranila zgodovina, tako da njenim otrokom niti jezika niso več znavnali. Ce se vsega tega zavemo, nam utegne postati umetnost Martinoskega še bolj razumljiva. Je krík iz naroda, ki tiplje za svojo podobo in ki je rodil ples »Teškočto«. V njej se ni mesta za prešernost, da niti zemlja sama še ne more prav zapeti v sliko. Kakšno bogastvo bi lahko nudila Makedonija slikarju — dežela v spomladnem cvetju, z vijoličnimi griči, s Sarom, z nenavadnimi prelivi barv na nebu, s slikovitimi starimi mestnimi predeli — toda podoba je, kakor bi vse to še ne vstalo v zavest makedonskih umetnikov.

Zivljenjska sla, kristalno prečiščena, otroški primitivizem in prastara kulturna useljena — to so glavne silnice umetnosti našega mojstra, čigar življenjske se nagiblje že k petdesetemu jubileju. Vedno znova zavzveni iz nje bakhanski krík in muzika ji je zvesta spremljevalka; zato nam bo razumljivo, da podhrteva mnogokrat na pragu abstraktnosti, ki pa nima ničesar skupnega s kakšno geometrizacijo. Realističneje občutenosti sta le risbi »Petkovic« ter »Fante« in deklacija, s surgestivno, karikaturno močjo pa so zajeti bežno skicirani portreti likovnih umetnikov s kongresa v Ohridu 1953.

Zapšem naj samo še, da bi si želeli videti v Ljubljani v bližnji prihodnosti tudi večjo kolekcijo Martinoskijevih oljnatih slik, prav tako pa kako kolektivno razstavo makedonskih likovnih oblikovalcev, saj bi se s tem ne utrdilo samo kulturno sožitje med severom in jugom naše države, ampak bi ob njej lahko premerili tudi prizadevanje celotnega makedonskega umetniškega rodu.

Nikola Martinoski: Zetov

PABERKI IZ TUJINE

Dva o mladinski literaturi

RAVNATELJICA MEDNARODNE MLADINSKE KNJIŽNICE v Münchenu, Jella Lepman, je poudarila, da je duševni glad otrok druge svetovne vojne mnogo večji kakor telesni. Pospeševanje dobre mladinske literature v vseh deželah je nujno potrebno sredstvo proti vsemu, kar ogroža duševni otrokov razvoj.

Na zborovanju so obravnavali odgovore na anketo, ki jo je razpisala maja letos Mednarodna mladinska knjižnica. Odgovore je poslalo 24 dežel. V Indiji z veliko vneto ustanovljajo mladinske knjižnice, v Sao Paulo v Južni Ameriki so prav tako ustanovili z gledno mladinsko knjižnico, v katero imajo dostop vsi narodi in razredi, in izdaja tudi svoj mladinski časopis. Tudi Nova Zelandija ima krasne mladinske knjižnice; v Avstriji je močna tradicija knjižnih klubov. Nemška zvezna vlada prispeva na leto dva in pol milijona mark za mladinske knjige in podeljuje vsako leto nagrade za najboljša dela mladinske književnosti. Na zborovanju so poudarili, da časopisi v vseh deželah mnogo premalo podpirajo mladinsko knjigo, premalo pišejo o njej itd. Pomembno poudarilo delo na področju mladinske knjige opravičuje skandinavske dežele. Zivahno je bilo zlasti razpravljano o problematiki zakona proti manj vredni literaturi, proti literarni plaži in proti tako imenovanim »comic strips«. V splošnem so sodili, da ameriški stripi ne pomenijo nobene kulturne obogatitve za Evropo in da jih je treba zaradi tega odklanjati in se proti njim boriti. Na zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija, ki med drugim naglašala tudi naslednje: Zagotovitev zdravega razvoja duševnega in telesnega življenja naše mladine pred nevarnostmi literarne plaže in umazanije ob besedi in sliki je nujna kulturna naloga sedanjega časa. Mednarodni kuratorji za mladinsko knjigo je zaradi tega sklenili na svojem zborovanju v Zürichu, da bo te nevarne pojave temeljito proučeval in se v vsi možni sredstvi boril proti njim. Predusmer gre za puhlo kolportžno literaturo in za zarabo komičnih stripov kakor tudi za mladinski film. Mednarodni kuratorji poziva vse prijatelje mladine, katerim gre v restnici za mladino in kulturo, da pri tem sodelujejo.

Učeletenci so stogledali več razstav: razstavo izvornih knjižnih ilustracij in razstavo »Mladinska knjiga v službi mednarodnega sporazumevanja«. Znani mladinski pisatelj Erich Kästner je obširno govoril o mladini, literaturi in mladinski literaturi. Kästner je ostro obsodil težnjo za dobitkom in tki, ki sta razširjala dobre mladinske literature mnogo škodoval. Rekel je: »Čim bolj se bodo pisatelji zanimali za mladino, tem več zanimanja za dobro literaturo bodo vzbudili v njej. Poudaril je nujno potrebo mednarodne zamenjave mladinske literature, govornje o nalogah prevajalcev in založnikov, pisateljev in ilustratorjev in zaključil z besedami: »Bodite mladine bo prav takšna, kakršna bo jutri in pojutrišnjem njena literatura.«

»JUKYJO V KRAJKIH HLACHAH« so imenovali francoski usti skupno pariskun pogeitvi tudi za francoske razmere velike literarne nagrade v znesku pol milijona frankov za najboljšo mladinsko povest. Nagrada je bila poleg nagrad »Prix Goncourt« in »Prix Femina« meo najboljši pomembna literarna priznanja v Franciji. Mimo tega je zamislil te nagrade hudo izvirna in je njena podelitev privabila na stotine reporterjev in fotografov. Francosko ministrstvo za šolstvo je izbralo izmed najboljših deset učenec iz departemanta Seine, ki so kot člani jurijske priznanja nagrado knjigi, ki je po njihovi sodbi najbolj priljubljena za mladino. Organizatorji »Salon d'enfance« so se odločili, da vsako leto podeljuje nagrado za knjigo, ki jo bodo otroci sami izbrali. Razpisa se je udeležilo zelo mnogo pisateljev, poslanih je bilo 380 del, izmed katerih pa je v ožji izbor prišlo samo devet del. Ta izbor so se pretrstali zastopniki ministrstva za vzgojo, saj bi otroci tega ne zmogli, čeprav bi brali med vsemi počitnicami. Najstarejši član jurijske je bil štirinajstletni deček, ki je presecaval, pomagala sta mu

dva enajstletna »sekretrja« in sedem drugih članov jurijske, ki prav tako še hodijo v šolske klopi. Po dveh glasovanjih je bilo z osmimi glasovi najpogostje avtor roman »Kapitan Paša«, ki ga je napisala Jeanne de Recqueville. Pisateljica je ova psa zmešana, ko si s sporocili novico in ko ji je francoski gospodarski minister izročil ček za pol milijona frankov. Zanimivi so podatki o pisateljici de Recqueville. Njen oče je bil rojen v Carigradu, mati v Striji, ona sama pa v pariškem predmestju Ouen. Zgodbo svojega romana je postavila v Turcijo: dvanaestletni deček skuša vrniti sultanu prestol, ki mu ga je odzvel uzurpator. V boju za sultana podležta deček in njegov pes, premagani so zatrotniki in sultanu ne uspe, da bi prisel spet na prestol. Pisateljica je roman napisala za pred leti in ji je petnajst let lezal v muzici. Ob razpisu nagrade pa se je opogumila in delo, ki ga je napisala za svojega vnuka, poslala jurijski.

KNJIGE

BEVKOVE NOVELE V HRVAŠČINI

Kljub precejšnjim neosnovitostem, ki jih našim založbam prizadeva sedanjih položaj, se od časa do časa v izdanih delih naših založb v beograjskih knjigarjih pojavljata ali oni prevod iz slovenščine. Iako je zbirka »Lorca« dne izdala »Novele Franciea Benka«. Knjiga je izšla v zbirki »Jugoslavenski pisarji«, kjer so pred časom izšle romane Cirila Kostana in izbor iz »Makke Jusa Kozaka« in v kateri bo čez nekaj mesecev izšel izbor eseiščno-kritičnih spisov Josipa Vidmarja.

Bevk je zadnja leta, se pravi po zadnji ojni, prodrl med Hrvatje in Hrvatje bolj s svojimi mladinskih knjižnic ostali deli. Tako je zagrebško »Nova pokolenje« izdalo njegovo mladinsko povest »Tonček« o preodu Cira Culića in »Mladost« »Majlega upornika« o preodu Andjelke Martić, medtem ko bo »Matica Hrvatska« najbrž čez nekaj mesecov izdala njegova »Otroška letna«, in se nekateri najboljši Bevkove obsežneje mladinske stvari. Zve pred vojno pa so Hrvatje preodili povest »Zastava« o petru, ki je izhajala v nadležnejših in listu »Vestnik«, in pa dramske »Kane«, ki so jo diletanti listne akademskoga kluba iz Zagreba uprizarili o zagrebškem Malem gledališču in tudi o »Subotici« (1932).

Razen tega so po ojni preodili tudi Bevkove »Tonariše«, novela »Stefa« se pravi in »Kane«, medtem ko je pred vojno izšlo realno nekaj njegove krajše proze in na novela »Kanal« o knjigi »Sretni slovenčaki« noveliste. Ista novela je po ojni izšla o nosem preodu Djuze Radonića pri »Prosveti«, medtem ko je založba »Nova pokolenje« izdala o preodu Vide Pečnik obsežen izbor

E. M. FORSTER: POPOTOVANJE V INDIJO

Kot eden izmed prihodnjih odločilnih faktorjev svetovnega ravnovesja je Indija po svoji osvoboditvi v središču splošnega političnega pa tudi gospodarskega in kulturnega zanimanja. Dasi se je evropska javnost zlasti v zadnjih desetletjih precej seznanila s problemi te velikanske in preobuljane ter prastare dežele, zbuja njeno ime praviloma še vedno fantastične asociacije na pravljico bogate in skrivnostne maharadže, na fakirje s kobrami, na čipkaste templje, bele slone in zahtolne džunglje, polne krvoločnih tigrov. Indijo dalje pavšalno poznamo kot domovino najstarejših mislecev, zagonetnih

persev in nekaterih novejših piscev, ki pa smo jih verjetno pretežno doživljali z romantično eskotike. Slišali smo še o katastrofah neverjetnih dimenzij, o lakotah, povodnjah in epidemijah. Pri vsem tem pa je Indija nujno ostala nekakšna skrivnost, ravno prav dražljiva, da je inspirirala pustolovske romane in filme. Seveda je bila ta skrivnostnost zelo dobrodošla angleškim kolonizatorjem.

Toda literatura ima pač svoj revolucionarno usodo in tako so bili prav nekateri angleški pisatelji tisti, ki so prvi z ljubeznijo in resničljubnostjo začeli prikazovati realno in v svoji bridki realnosti fantastično podobo Indije. Mednje se je zdaj v slovenskem prevodu uvrstil Edward Morgan Forster s svojim romanom Potovanje v Indijo. Glavni motiv knjige je prav ta skrivnostnost Indije, dežele in ljudi. Forster jo raziskuje in odkriva postopno in rahločutno, in kjer njegov evropski »brat« odpove, to tudi odkritično prizna. — Kajti ta velika dežela, ta svet zase, je v marsičem resnično nedostopna sodobni evropski psihi, pa četudi je oborožena z znanstveno sociologijo in najboljšimi metodami kulturne zgodovine. Vendar je Forster na svoji tankovestni in postični način ustvaril v svoji knjigi podobo, ki je nenavadno stvarna ter prepričljiva in ki nas Indiji približa za dober korak.

V tem je poleg njenih splošnih literarnih odlik njena posebna privlačnost in pomembnost. Napisana je bila pred tremi desetletji — Indija je med tem doživela svoj zgodovinski prelom — in je v tem formalnem pogledu zastarela, daleč pa prevladujejo njene trajne odlike. Mnogo nam bo koristila pri razumevanju sodobnih dogodkov. Indija, katero razvoj mnogo obeta naprednemu človeštvu, nam bo po »ala bližja.

Cankarjeva založba je s Potovanjem v Indijo smotrno obogatila svoje kvalitativne izdaje, priznanje gre pa tudi prevajalcu Janezu Građišniku, ki je svoje delo vzorno opravil.

Petdesetletnica umetniškega dela skladatelja Antona Dobroniča

V Zagrebu proslavlja 75-letnico svojega rojstva in 50-letnico svojega umetniškega delovanja hrvatski skladatelj in glasbeni vzgojitelj profesor Anton Dobronič, senior jugoslovanskih komponistov. — Sin sončnega Hvara se je rodil 1878. leta v Jelsi. Menda sta mu njena sočna pesem in počjo govornica začrtali življenjsko pot. Postal je ljudski učitelj. Maturiral je v Arbanasih pri Zadru, potem pa širil prosveto po Dalmaciji in njenih otokih. Kmalu se je ves posvetil edinole glasbi. Doprivil je nauke pri prof. Vitezslavu Novaku na praškem konservatoriju. Spočetka je poučeval glasbo na nekaterih hrvaških srednjih šolah, dokler ga niso poklicali v Zagreb na konservatorij in končno kot profesorja kompozicije na tamošnji glasbeno akademijo.

Jubilanta pristevarno med najplodnejše jugoslovanske skladatelje z vseh področij glasbene produkcije. Kot dosledni borec narodnih stremenj v jugoslovanski glasbeni proizvodnji je Dobronič bil težke borbe, ni pa nikdar klonil niti se ni podal.

Zakladnica njegovih opusov je izredno bogata, izkazuje okoli 140 del. Celovečernih glasbeno-scenskih ima sedemnajst, med njimi dve operi, napisal je nad trideset velikih simfoničnih

vipl

